МОНГОЛБАНКНЫ ЕРӨНХИЙЛӨГЧ, САНГИЙН САЙДЫН
ХАМТАРСАН ТУШААЛ

2019 оны 06 сарын 10-ны өдөр Дугаар А-155/134 Улаанбаатар хот

Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд 2019 оны 06 сарын 25-ны өдрийн 4417 дугаарт бүртгэв.

Журам шинэчлэн батлах тухай

Төв банк (Монголбанк)-ны тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг, 28 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 2 дахь заалт, Банкны тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 5 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1.“Активыг ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журам”-ыг хавсралт ёсоор шинэчлэн баталж, мөрдүүлсүгэй.

2.Батлагдсан журмыг үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллахыг банкуудын Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, Гүйцэтгэх удирдлагад тус тус даалгасугай.

3.Энэ тушаал батлагдсантай холбогдуулан Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Сангийн сайдын 2017 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдрийн А-193/228 дугаар хамтарсан тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

4.Энэ тушаалын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монголбанкны Хяналт шалгалтын газар (Н.Батсайхан), Сангийн яамны Санхүүгийн бодлогын газар (Ц.Зоригтбат)-т тус тус даалгасугай.

МОНГОЛБАНКНЫ ЕРӨНХИЙЛӨГЧ

Н.БАЯРТСАЙХАН

САНГИЙН САЙД

Ч.ХҮРЭЛБААТАР

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТІН 2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарын үсэг
2019 оны 06 сарын 10

Tushaal 2019.doc

Монголбанкны Ерөнхийлөгч,
Сангийн Сайдын 2019 оны 6 дугаар
сарын 10-ны өдрийн А/155/134 дугаар
хамтарсан тушаалын хавсралт

АКТИВЫГ АНГИЛАХ, АКТИВЫН ЭРСДЭЛИЙН САН БАЙГУУЛЖ, ЗАРЦУУЛАХ ЖУРАМ

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1. Энэхүү журмын зорилго нь Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, төлбөр тооцоо, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 27.1-д заасан зээл болон бусад активыг ангилах, Банкны тухай хуулийн 35.5-д заасан актив төлөгдөхөд учирч болзошгүй алдагдлаас хамгаалах сан байгуулах, зарцуулахад тавигдах доод шаардлагыг Монголбанкнаас тогтоох, банкинд мөрдүүлэх үйл ажиллагааг зохицуулахад оршино.

1.2. Энэ журам нь Төв банк (Монголбанк)-ны тухай хууль, Банкны тухай хууль, Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, төлбөр тооцоо, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хууль, Зээлийн мэдээллийн тухай хууль, Захиргааны ерөнхий хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжтой нийцтэй байна.

1.3. Банк нь активыг хугацааны болон чанарын үзүүлэлтээр энэ журмын 2 дугаар бүлэг болон Хавсралт 1, Хавсралт 2-т заасан аргачлалаар ангилан, харгалзах эрсдэлийн санг энэ журмын 3 дугаар бүлэг болон Хавсралт 3-т заасны дагуу байгуулж Монголбанкнаас тогтоосон доод шаардлагыг хангах үүрэгтэй.

1.4. Банк нь нягтлан бодох бүртгэл болон удирдлагын үйл ажиллагааны зорилгоор өөрийн үйл ажиллагааны онцлог, цар хүрээ болон боловсронгуй байдалтай уялдуулан активыг ангилж, эрсдэлийн сан байгуулах, Активын эрсдэлийн удирдлагын талаар дотооддоо баримтлах бодлого, журам, заавар, аргачлал зэргийг боловсруулан мөрдөж ажиллана.

1.5. Банкнаас энэ журмын дагуу хийсэн активын эцсийн ангилал, байгуулсан эрсдэлийн сан нь Монголбанкны зүгээс энэ журмын дагуу холбогдох активт тогтоосон ангилал, харгалзах эрсдэлийн сангийн хэмжээ нь зөрүүтэй байх тохиолдолд банк нь Монголбанкны ангилал болон эрсдэлийн сангийн хэмжээг дагаж мөрдөнө.

1.6. Банк нь активын ангиллыг энэ журмын 2.1.1-т заасан үндсэн ангиллаас илүү олон төрлөөр дотооддоо ангилж болох бөгөөд уг ангиллыг энэ журамд заасан ангилалд буцаан хөрвүүлэх боломжтой байхаар боловсруулна.

1.7. Энэ журамд заасан активын ангилал, эрсдэлийн сангийн доод шаардлагын хэрэгжилтийн тайланг Банк нь өөрийн дотоод ангилал, аргачлалын тооцооллын хамт энэ журмын 3.6.1-т заасан хугацаанд багтаан Монголбанкинд тайлагнана.

1.8. Банк нь активын ангиллыг үнэн зөв тогтоож, харгалзах эрсдэлийн сангийн түвшин, хэмжээг зохистойгоор тооцох үүрэгтэй бөгөөд энэ журмаар тогтоосон доод шаардлагыг тогтмол хангаж ажиллана.

1.9. Энэ журмын дагуу банкнаас хийсэн активын ангилал, байгуулсан эрсдэлийн сангийн хэмжээ нь энэ журмаар тогтоосон доод шаардлагыг хангасан эсэхийг Монголбанкнаас шалгаж, доод шаардлагыг хангаагүй активын ангиллыг өөрчилж, дутуу байгуулсан эрсдэлийн сан нэмж байгуулах арга хэмжээг тухай бүр авна.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
2019 06 10

1.10. Банкнаас энэ журмын 1.4-т заасан дотоод журам, аргачлалаар тогтоосон активын ангилал нь энэ журмаар тооцох ангиллаас доогуур байгаа тохиолдолд банкны дотоод аргачлалаар тогтоох ангиллыг мөрдөнө.

1.11. Энэ журмын 1.4-т заасан банкны дотоод аргачлалын дагуу тооцсон активын эрсдэлийн сангийн хэмжээ энэ журмын дагуу тооцсон эрсдэлийн сангаас их байгаа тохиолдолд банкны дотоод аргачлалаар тооцсон эрсдэлийн санг ашиглана.

1.12. Дор дурдсан актив буюу зээл, зээлтэй адилтган тооцох бусад активт энэ журмын дагуу ангилал тогтоож, эрсдэлийн сан байгуулна:

1.12.1. "Зээл" буюу гэрээний дагуу олгосон мөнгөн хөрөнгийн төлбөрийг үүрэг гүйцэтгэгчээс шаардах эрх үүсгэж байгаа санхүүгийн хөрөнгө;

1.12.2. "Бусад актив" буюу зээлтэй адилтган тооцохуйц зээлээс бусад тэнцэл дэх актив, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 4.1.8-д заасан Төв банкны үнэт цаас болон Засгийн газрын үнэт цааснаас бусад төрлийн үнэт цаас; тэнцлийн гадуурх баталгаа, батлан даалт, аккредитив, үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл, хэлцлийн дагуу хүлээж болзошгүй үүрэг зэрэг банкны үйл ажиллагаатай холбоотойгоор ирээдүйд банкинд шаардах эрх, авлага буюу активын эрсдэл үүсгэхээр байгаа үүрэг;

1.12.3. Энэ журмын 2.2.2-д заасан нөхцөлийг хангасан "Хамааралтай актив /Multiple facilities/";

1.12.4. Энэ журмын 2.7-д заасны дагуу нэгдсэн байдлаар багцалж, энэ журмын дагуу нийтэд нь эрсдэлийн сан байгуулахаар бүлэглэсэн активууд буюу "Багцалсан актив" /pooled assets/;

1.12.5. "Нэгж актив" буюу багцалсан активт багтаж байгаа тухайлсан актив;

1.12.6. Энэ журмын 2.4.1-т заасан шалгуурыг хангасан "Бүтэц өөрчлөгдсөн актив";

1.12.7. Банкнаас овердрафт, зээлийн эрхтэй төлбөрийн карт, зээлийн шугам зэрэг санхүүжилтийн хэмжээ, хугацаа, давтамж, дээд хязгаар болон бусад нөхцөлийг үүрэг гүйцэтгэгчийн хэрэгцээ, шаардлагыг харгалзан бусад активтай харьцуулахад уян хатан, тодорхой хязгаарт багтаан олон давтамжтайгаар олгохыг зөвшөөрсөн тухайн нэг эсвэл багцалсан актив буюу "Хувьсах нөхцөлтэй актив" /revolving facility/;

1.12.8. Банкны нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 4.5.Б-д тусгасан "Өмчлөх бусад хөрөнгө".

1.13. Активт ангилал тогтоож, эрсдэлийн сан байгуулахад дараах ерөнхий зарчмыг баримтална:

1.13.1. "Активын эрсдэл"-ийг төлбөр хариуцагчаас банктай байгуулсан гэрээний нөхцөлийн дагуу хүлээн авсан активын төлбөрийг, харгалзах хүүгийн хамт заасан хугацаанд тодорхой хэсгийг эсвэл бүхэлд нь эргэн төлөхгүй байх магадлал; эсвэл тэнцлийн гадуур бүртгэлтэй байгаа баталгаа, батлан даалт болон бусад үүргийг банкнаас биелүүлэх магадлал нэмэгдэх үзүүлэлтээр тус тус тооцох;

1.13.2. Активт энэ журмын Хавсралт 1-д заасан хугацааны хүчин зүйлээр тогтоосон ангиллыг Хавсралт 2-т заасан чанарын хүчин зүйлээр тогтоосон ангилалтай харьцуулж, аль доогуур шатлалаар "Активын эцсийн ангилал"-ыг тогтоох;

1.13.3. "Зээлтэй адилтган тооцох өртөг"-ийг энэ журмын 3.2.1.2 эсвэл 3.2.1.7-д заасны дагуу тооцох;

1.13.4. "Эрсдэлийн төлөв /Risk Profile/"-ийг төлбөр хариуцагчийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн нөхцөл байдалтай холбоотой тоон мэдээллийг ашиглан төлбөр хариуцагчийн эрсдэлүүдийг тооцсон банкны ерөнхий дүгнэлт, үнэлгээг хэлбэрээр тооцох;

1.13.5. "Төлбөр төлөгдөхгүй байх магадлал /PD/"-ыг Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын Хавсралт1 -ийн 4.3.Г-д тусгасны дагуу ойрын 12 сарын хугацаанд зээл болон бусад активын хувьд үндсэн болон хүүгийн төлбөр 90-ээс дээш хоногоор хэтрэх (дефолт) тохиолдлоор тооцох;

1.13.6. "Алдагдал үүсэх магадлал /LGD/"-ийг Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 4.3.Г-д тусгасны дагуу зээл болон бусад активын хэмжээнд тооцох;

1.13.7. "Алдагдал тодорхойлох хүчин зүйл /LIP/"-ийг Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 4.3.Г-д тусгасны дагуу зээл болон бусад активын хэмжээнд тооцох;

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ХУУЛЬБАР ҮНЭН
19 06 10 Гарын үсэг

1.13.8. "Активын эрсдэлийн параметр"-ыг энэ журмын 1.13.5, 1.13.6 болон 1.13.7-д заасан үзүүлэлтүүд болон банкнаас активын эрсдэлийг тооцоход ашиглаж байгаа үзүүлэлтүүдийн аль нэгийг эсвэл нэгдсэн байдлаар тооцох;

1.13.9. Төлбөр хариуцагчид хамаарах тухайн нэг болон нийт актив, эсвэл багцалсан активыг энэ журамд тусгасан шалгуурын дагуу чанар нь буурсан талаар дүгнэлтэд үндэслэн холбогдох ангилал хийж, харгалзах эрсдэлийн сангийн хувиар тооцож байгуулсан дүнгээр "Тусгай эрсдэлийн сан"-г тооцох;

1.13.10. Нийт санхүүгийн салбарын болон тухайн банкны үйл ажиллагаатай холбоотой үүсч болзошгүй активын эрсдэлийн ерөнхий түвшинд үндэслэн, тэнцлийн болон тэнцлийн гадуурх нийт активын үлдэгдлээс холбогдох эрсдэлийн сангийн хувиар тооцсон мөнгөн дүнгээр "Ерөнхий эрсдэлийн сан"-г тооцох;

1.13.11. Активын урт хугацааны тоон үзүүлэлт болон бусад мэдээлэлд үндэслэн банкны ойрын 1 жилийн хугацаанд активаас гарахаар хүлээгдэж байгаа хохирол, алдагдлын дундаж үнэлгээ (арифметик, жигнэсэн болон статистикийн бусад дундаж хэмжигдэхүүн)-гээр "Активын хүлээгдэж байгаа алдагдал /expected loss/"-ыг тооцож, банкнаас тусгай эрсдэлийн сан байгуулахаар дотоод аргачлалдаа ашиглана;

1.13.12. Активыг энэ журамд заасан хүчин зүйлсийн үнэлгээ эсвэл банкны дотоод журам, аргачлалаар үнэлэхэд гэрээнд заасан хугацаанд төлбөр нь бүрэн болон хэсэгчлэн эргэн төлөгдөх боломж буурсан тохиолдолд "Ангилал буурсан актив"-аар тооцно;

1.13.13. "Төлбөр хэтрэлт /дефолт/"-ийг тухайн нэг төлбөрийн хариуцагчид хамаарах активын хувьд дор дурдсан нөхцөлийн аль нэгээр тогтооно:

1.13.13.1. Төлбөр хариуцагчаас эргэн төлбөл зохих актив нь материаллаг хэмжээгээр 90-ээс дээш хоногоор хугацаа хэтэрсэн. Актив нь овердрафт бол төлбөр хариуцагчийн зүгээс банкнаас санал болгосон хязгаараас хэтрүүлж зарцуулсан эсвэл банкны зүгээс зарцуулж болох дээд хязгаарыг бууруулсан;

1.13.13.2. Хугацаандаа төлөгдөж байгаа эсвэл хугацаа хэтэрсэн эсэхээс үл хамаарч, төлбөр хариуцагчаас активын барьцаа хөрөнгөөр үүргийн гүйцэтгэл хангуулахгүйгээр, активыг (үндсэн болон хүүгийн төлбөрийн эргэн төлөлт зэрэг) анхны болон шинэ гэрээнд заасан нөхцөлийн дагуу бүхэлд нь эргэн төлөх боломжгүй болсон талаар банкнаас дүгнэсэн.

1.13.14. "Үр ашигт хүүгийн түвшин"-г Банкны нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 1 дүгээр бүлэгт заасны дагуу тооцно;

1.13.15. "Доогуур ангилал"-ыг тухайн активт харгалзах ангиллуудын хамгийн доод ангиллаар тооцно;

1.13.16. Банкны төлбөр хариуцагчид олгосон активт хамаарах нэг болон түүнээс дээш барьцааны зүйлийг тухайн банкны өөр төлбөр хариуцагчид давхар барьцаалах буюу "Давхар барьцаа хөрөнгө"-тэй тохиолдолд уг нөхцөлийг активыг ангилах, эрсдэлийн сан байгуулах тооцоололд энэ журмын дагуу тухай бүр тусгана;

1.13.17. Нэг батлан даагч буюу банкны төлбөр хариуцагчид олгосон активыг батлан даагч нь тухайн банкны өөр төлбөр хариуцагчид олгосон активыг давхар даах тохиолдолд уг нөхцөлийг активыг ангилах, эрсдэлийн сан байгуулах тооцоололд энэ журмын дагуу тухай бүр тусгана;

1.13.18. "Материаллаг байдал"-ыг дор дурдсан нөхцөлөөр тогтооно:

1.13.18.1. ямарваа зүйлүүдийг орхигдуулснаас эсвэл буруу тооцож, тайлагнасанаас шалтгаалан харилцагчдын эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх байдлыг (Материаллаг байдал нь тухайн нөхцөл байдалд орхигдуулсан, буруу тайлагнасан зүйлийн онцлог шинж, тоо хэмжээнээс шалтгаална.);

1.13.18.2. Активын үнэлгээнд тусгасан эсвэл орхигдуулснаас шалтгаадан активын чанар болон эцсийн ангилалд мэдэгдэхүйц байдлаар нөлөөлөх хэмжээ, түвшин эсвэл өөрчлөлтийн хувийн үзүүлэлтээр активын үнэлгээнд тусгах тохируулгыг.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ХУУЛБАР ҮНЭН
2019 оны 06 сарын 10

1.13.19. Банкны нягтлан бодох бүртгэлийн багц материал буюу "Банкны нягтлан бодох бүртгэлийн заавар"-т заасны дагуу зээл болон бусад активын үнэ цэнийн бууралт, эрсдэлийн параметр болон бусад үзүүлэлтийг тооцно.

ХОЁР. АКТИВЫГ АНГИЛАХАД ТАВИГДАХ ШААРДЛАГА

2.1. Нийтлэг үндэслэл

2.1.1. Банк нь энэ журмын 2.7.1.-д заасан Багцалсан активаас бусад активын ангиллыг энэ журмын Хавсралт 1-д заасан хугацааны болон Хавсралт 2-т заасан чанарын хүчин зүйлд тулгуурлан дор дурдсан ангиллаар тус, тусад нь хийж, аль доогуур үнэлгээгээр эцсийн ангиллыг тогтооно:

2.1.1.1. Хэвийн
2.1.1.2. Анхаарал хандуулах;
2.1.1.3. Чанаргүй ангилал, үүнээс:
2.1.1.3.а. Хэвийн бус;
2.1.1.3.б. Эргэлзээтэй;
2.1.1.3.в. Муу.

2.1.2. Тэнцлээс гадуурх активаас бусад активын Зээлийн мэдээллийн санд шилжүүлэх ангиллыг зөвхөн хугацааны хүчин зүйлийн үнэлгээнд харгалзах ангиллаар тооцож хүргүүлнэ.

2.1.3. Тэнцлээс гадуурх активын эцсийн ангиллыг Зээлийн мэдээллийн санд хүргүүлнэ.

2.1.4. Чанарын хүчин зүйлээр хэвийн ангиллаар үнэлэгдсэн боловч хугацаа хэтэрсэн зээлийг төлбөр хариуцагчаас банкнаас үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэггүйгээр хугацаа хэтэрсэн өдрөөс хойш иргэний хувьд 15 хүртэлх хоног, аж ахуйн нэгжийн хувьд 30 хүртэлх хоногт багтаан эргэн төлөх боломжтой талаар банкны зүгээс дүгнэвэл уг зээлийг хэвийн ангилалд бүртгэж болно. Энэхүү зээлийн эргэн төлөлт нь дээр заасан хоногоос хэтрэх тохиолдолд тус зээлийг энэ журамд заасан аргачлалын дагуу ангилал бууруулан тогтооно.

2.1.5. Активын чанарын ангиллыг энэ журмын Хавсралт 2-т заасны дагуу тогтоохдоо журмын Хавсралт 5, Хавсралт 6-д заасан харгалзах хүчин зүйлсийн жагсаалтад өгсөн үнэлгээг ашиглана.

2.1.6. Активын хугацааны болон чанарын хүчин зүйлийн үнэлгээнд орсон өөрчлөлтийг банкнаас тухай бүр тогтоож, энэ журмаар тогтоосон шаардлагын дагуу ангиллыг сард нэг удаа буюу тухайн сарын сүүлийн ажлын өдөрт багтаан хийнэ.

2.1.7. Банк нь дотоод аргачлалын дагуу активын ангиллыг энэ журмын 2.1.6-д зааснаас илүү давтамжтайгаар хийж болно.

2.1.8. Активын хэлбэрийг өөрчилсөн тохиолдолд хэлбэр өөрчлөгдөхөөс өмнөх ангиллыг хэвээр хадгалж, түүнд үндэслэн энэ журмын дагуу дараагийн ангиллыг хийнэ. Активыг төлүүлэх, худалдах зорилгоор өмчлөх бусад хөрөнгийг активын барьцаанд авсныг активын хэлбэр өөрчлөгдсөнд тооцохгүй бөгөөд өмчлөх бусад хөрөнгийг энэ журамд заасны дагуу ангилж, эрсдэлийн сан байгуулна.

2.1.9. Банк нь байгууллага, аж ахуйн нэгжид олгосон активын чанарын ангиллыг тогтооход ашиглах санхүүгийн тайланг улирал болгон гаргуулан авч судалгаа тооцоо хийх бөгөөд санхүүгийн тайланг оны эцэст аудитаар баталгаажуулсан байх шаардлагыг тавина.

2.2. Хамааралтай активууд

2.2.1. Нэг төлбөр хариуцагч болон түүнтэй хамааралтай бусад төлбөр хариуцагчдад олгосон активт ангилал хийхдээ нийт хамааралтай активын үлдэгдлийн төлбөр барагдуулах магадлал, боломжийн хувьд ялгаатай байгаа хэсгээс бусад хэсэгт ижил ангилал тогтооно.

Бүртгэлийн дугаар: 79
МОНГОЛБАНК
ХЭЛТЭН
19 /Гарын үсэг/
20 06 15

Уг магадлал, боломж нь ялгаатай гэж үзсэн активын нийт хамааралтай активын үлдэгдэлд эзлэх дүн нь 25 хувиас дээшгүй байна.

2.2.2. Дараах нөхцөл бүрдсэн нэг болон хэд, хэдэн төлбөр хариуцагчид олгосон активыг нэгтгэн хамааралтай активт тооцно:

2.2.2.1. Нэг батлан даагчтай болон нэг батлан даалт, баталгаатай, давхар барьцаа хөрөнгөтэй эсвэл өөр хоорондоо батлан даалт, баталгаа гаргасан, санхүүгийн үйл ажиллагааны хувьд харилцан хамааралтай төлбөр хариуцагчид;

2.2.2.2. Хувь эзэмшлийн бүтэц, бүрэлдэхүүн болон материаллаг түвшинд төлбөр хариуцагчид хяналт тогтоох боломжтой гэж Монголбанк эсвэл банкнаас дүгнэсэн, удирдлагын хувьд хоорондоо холбоотой төлбөр хариуцагчид;

2.2.2.3. Тухайн төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн болон бусад үйл ажиллагаанд хяналт тогтоох, нөлөөлөл үзүүлэх боломжтой талаар банк эсвэл Монголбанкнаас холбогдох баримтад үндэслэн дүгнэсэн бусад төлбөр хариуцагчид;

2.2.2.4. Төлбөр хариуцагчтай үйл ажиллагаа, борлуулалт, дамжуулалтын сувгаар дамжуулан нягт хамааралтай үйл ажиллагаа явуулдаг нь банкны зүгээс цуглуулсан баримт, мэдээ, мэдээллээр дүгнэсэн бэлтгэн нийлүүлэгчид;

2.2.2.5. Банк эсвэл Монголбанкнаас энэ журмын 2.2.2.1-2.2.2.4-т зааснаас бусад үндэслэлээр ижил төрлийн буюу нийтлэг нэг эрсдэл үүсгэхээр байна гэж дүгнэсэн активын төлбөр хариуцагчид.

2.2.3. Энэ журмын 2.2.2-д заасан хамааралтай активуудад дор дурдсанаас бусад тохиолдолд нэг ангилал тогтооно. Үүнд:

2.2.3.1. Төлбөр хариуцагчдад олгосон активууд нь давхар барьцаа хөрөнгөгүй эсвэл нэг батлан даагчгүй;

2.2.3.2. Давхар барьцаа хөрөнгө эсвэл батлан даагчтай боловч хамааралтай активын чанар муудахад харгалзах нийт үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг барагдуулахад хангалттай барьцаа хөрөнгөтэй буюу гуравдагч этгээдээр үүргийг гүйцэтгүүлэх боломжтой, мөн ижил барьцаа хөрөнгөөр үүргийг гүйцэтгэлийг хангуулахад тэргүүн ээлжинд хангагдах боломжтой талаар банк эсвэл Монголбанкнаас дүгнэсэн.

2.2.4. Нэг төлбөр хариуцагчид хамаарах хамааралтай активуудын материаллаг хэсгийг чанаргүй ангилалд үнэлэхээр байгаа тохиолдолд уг төлбөр хариуцагчид олгосон бусад активын эцсийн ангиллыг бүхэлд нь чанаргүй ангиллаар тогтооно. Энэ шаардлага нь иргэд болон өрх гэрт олгосон активт хамаарахгүй бөгөөд эдгээрт чанаргүй ангилал тогтоох эсэхийг актив тус бүрийн үнэлгээгээр шийдвэрлэнэ.

2.2.5. Нэгээс дээш төлбөр хариуцагчдад олгосон активууд нь хамааралтай активууд бөгөөд тэдгээрийн аль нэг активыг чанаргүйд ангилах нь уг хамааралтай активууд дахь бусад активыг чанаргүйд ангилах үндэслэл болохгүй. Уг чанаргүй активыг хамааралтай активт харгалзах бусад төлбөр хариуцагчдын санхүүгийн чадамж, нөхцөл байдалтай харьцуулж, үнэлсний үндсэнд хамааралтай активын бусад хэсэгт чанаргүй ангилал тогтоох эсэхийг шийдвэрлэнэ.

2.2.6. Банкин дахь активуудын хамаарлыг төлбөр хариуцагчаар дамжуулан тогтоохдоо Банкны тухай хуулийн 3.1.2-т заасан "Холбогдох этгээд"-ийн тодорхойлолтын агуулга, зарчимтай уялдуулсан байна.

2.2.7. Банк нь бусад санхүүгийн байгууллагатай хамтран нэг төслийг санхүүжүүлэх зорилгоор хамтын санхүүжилтийн активыг нэг актив гэж тооцож, оролцогч банк тус бүрт бүртгэлтэй холбогдох активуудад нэг эцсийн ангилал тогтооно. Хамтын санхүүжилтийн активын хяналтыг аль нэг банк нь дангаараа хэрэгжүүлж болох бөгөөд энэ талаар холбогдох гэрээ, хэлцэлд тодорхой заасан байна. Уг гэрээнд хамтын санхүүжилтийн активтай холбоотой үүсэх эрсдэлийг оролцогч банк тус бүрээр тодорхой тусгасан байна.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН д.2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
Tushaal 2019.doc
2019 оны 06 сарын 10

2.3. Тэнцлийн гадуурх актив

2.3.1. Тэнцлийн гадуур бүртгэлтэй байгаа бусад актив, (хүлээж болзошгүй) үүргийг энэ журмын хавсралт 2-т заасан чанарын хүчин зүйлээр үнэлж тогтооно.

2.3.2. Тэнцлийн гадуур бүртгэлтэй баталгаа, батлан даалт болон бусад хүлээж болзошгүй үүргийг банкаар хангуулахаар гэрээ байгуулсан хувь хүн, хуулийн этгээдэд Банк эсвэл Монголбанкнаас дараах нийтлэг нөхцөл байдал үүссэн талаар дүгнэсэн тохиолдолд холбогдох активын ангиллыг бууруулна. Үүнд:

2.3.2.1. Санхүүгийн болон төлбөрийн чадварын үзүүлэлт муудсан эсвэл сүүлийн үед эрчимтэй муудаж байгаа, үйл ажиллагаа эрхэлдэг салбарт аливаа хүндрэл, доголдол үүссэнээс банкнаас гэрээнд заасан болзошгүй үүргийг биелүүлсний дараа төлбөр хариуцагчаас шаардлагатай авлагыг хугацаанд нь, түргэн шуурхай төлүүлэх боломж багассан талаар дүгнэсэн;

2.3.2.2. Буцаан дуудахгүй (irrevocable) нөхцөлтэй зээлийн шугам болон түүнтэй адилтгах бусад активаар банкнаас санхүүжилт авах эрхтэй этгээдийн зээлжих чадвар, санхүү болон төлбөрийн чадвар муудсанаас ирээдүйд авах активын үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг төлөх боломж багассан талаар дүгнэсэн;

2.3.2.3. Банктай үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийн арилжаа хийх гэрээ, хэлцэл байгуулсан талын (counterparty) санхүүгийн болон төлбөрийн чадвар муудсан, муудах эрсдэл нэмэгдсэн, эсвэл зээлжих чадвар буурсан талаар зэрэглэл тогтоох олон улсын болон бусад эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон зэргээс шалтгаалан банкнаас холбогдох арилжаанаас орох мөнгөн урсгалыг бүрэн хэмжээгээр авч чадахааргүй талаар дүгнэсэн.

2.3.3. Тэнцлийн гадуурх хүлээж болзошгүй үүргийн ангиллыг энэ журмын 2.3.1-д заасны дагуу тогтоохдоо холбогдох гэрээнд тусгасан хэлцлийн хэрэгжих хугацаа, холбогдох гэрээнд заасан бол болзошгүй үүргийг биелүүлсний дараах төлбөр хариуцагчаас авах авлагын эргэн төлөлтийн хуваарийг харгалзан үзнэ.

2.3.4. Тэнцлийн гадуурх хүлээж болзошгүй үүргийг хэрэгжүүлсний дараа тэнцлийн доторх холбогдох активын төрөл, үлдэгдэл дүнгээр бүртгэж энэ журмын 2.1.8 болон активын ангилал, эрсдэлийн санг байгуулахтай холбоотой бусад шаардлагыг банкнаас мөрдөж ажиллана.

2.4. Бүтэц өөрчлөгдсөн актив

2.4.1. Төлбөр хариуцагчид учирсан санхүүгийн хүндрэлээс шалтгаалан банкны дүгнэлт эсвэл төлбөр хариуцагчийн хүсэлтийг харгалзан активын нөхцөлд хөнгөлөлт үзүүлсэн тэнцлийн болон тэнцлийн гадуурх активыг бүтэц өөрчлөгдсөн актив гэж үзнэ. Доорх болон түүнтэй адилтгах бусад нөхцөлүүдийг хөнгөлөлттэй нөхцөл гэж үзнэ:

2.4.1.1. Анхны гэрээнд заасан активын эргэн төлөгдөх хуваарьт хүүгээс чөлөөлөх хугацаа сунгах (grace period), зөвхөн хүү төлөх хугацааг сунгах, үндсэн төлбөрийг хугацааны сүүл хэсэгт их дүнтэйгээр төлүүлэхээр хуваарилах (balloon payment) эсвэл хугацааны эцэст бүхэлд нь төлүүлэх (bullet payment) зэрэг өөрчлөлт оруулсны үр дүнд сар, улирал, хагас жил, жил бүрийн болон түүнээс дээш давтамж бүрт төлөх үндсэн болон хүүгийн төлбөрийн хэмжээг өөрчлөн тогтоосон;

2.4.1.2. Зах зээлийн ерөнхий нөхцөл байдал үүссэнээс бусад тохиолдолд хүүгийн түвшинг анх гэрээнд тохирсон түвшнээс өөрчлөн (хойшлуулах, цуцлах гэх мэт) тогтоосон;

2.4.1.3. Хуримтлагдсан хүүгийн авлагыг хүүг бүхэлд нь болон хэсэгчлэн хөнгөлөх, чөлөөлөх байдлаар бууруулсан;

2.4.1.4. Хүүгийн авлагыг бүхэлд нь болон хэсэгчлэн үндсэн төлбөрт шингээн шинэ үндсэн төлбөрийг тогтоосон буюу хүүг капиталжуулсан;

Бүртгэлийн дугаар 79
ХУУЛБАР ҮНЭН

2.4.1.5. Эргэн төлөгдөх хугацаа эсвэл хуваарийг (хүү, үндсэн төлбөрийн давтамж) хойшлуулахдаа, хүүгийн түвшинг ижил эрсдэлийн төлөвтэй, шинээр олгож байгаа активын хүүгийн ерөнхий түвшингээс доогуур тогтоосон;

2.4.1.6. Эргэн төлөгдөх хугацаа болон хуваарийг (хүү, үндсэн төлбөрийн давтамж) сунгахдаа ижил эрсдэлийн төлөвтэй активын эргэн төлөгдөх хугацаанаас материаллаг түвшинд ялгаатайгаар буюу урт хугацаагаар сунгасан;

2.4.1.7. Барьцаа хөрөнгийг чөлөөлөх эсвэл Зээл-Үнэлгээний харьцаа (LTV) нь зөвшөөрөгдөх түвшнээс муудсан;

2.4.1.8. Төлбөр хариуцагчийн өрийг хувьцаанд хөрвүүлэх (хувьцаат капитал);

2.4.1.9. Үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах, төлбөр барагдуулах хугацааг сунгах;

2.4.1.10. Активын гэрээнд тусгасан нөхцөл (covenants)-ийг хөнгөлөх.

2.4.2. Активыг бүтэц өөрчлөгдсөнд тооцоход банк болон төлбөр хариуцагчийн хооронд активын шинэ нөхцөлийг харилцан тохиролцож, гэрээ байгуулна.

2.4.3. Бүтэц өөрчлөгдсөн актив тус бүрийн хувьд нөхцөл, хугацаа, хэмжээнд өөрчлөлт оруулах болсон үндэслэл, шалтгаан, төлбөр хариуцагчийн активыг эргэн төлөх чадвар нь шинэ нөхцөлтэй нийцсэн, эргэн төлөлт хийх боломжтой байгаа эсэхийг банкнаас өөрийн дотоод аргачлал, үнэлгээгээр баталгаажуулж, банкны удирдлагын түвшинд эсвэл түүнтэй адилтгах хорооноос активын бүтцийг өөрчлөх эсэх талаар шийдвэрлэнэ. Банк нь зөвхөн төлбөр хариуцагчаас бүтэц өөрчлөгдсөн активыг шинэ нөхцөлийн дагуу хугацаанд нь, бүхэлд нь төлж барагдуулах боломжтой гэж үнэлсэн тохиолдолд активын бүтцийг өөрчилнө.

2.4.4. Активыг бүтэц өөрчлөгдсөн активт шилжүүлэхтэй холбоотойгоор одоогийн үүссэн болон ирээдүйд үүсэх алдагдал, үнэ цэнийн бууралтыг банкны санхүүгийн тайланд тухай бүрт тусгана.

2.4.5. Активын бүтцийг өөрчилсний үр дүнд тус активт тавигдах нөхцөл нь шинээр олгож байгаа ижил эрсдэлийн төлөвтэй активын нөхцөлтэй ижил бөгөөд активын бүтцийн өөрчлөлт нь төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн хүндрэлээс шалтгаалаагүй бол уг активыг бүтэц өөрчлөгдсөн активт тооцохгүй.

2.4.6. Банкнаас хэрэглээний зориулалттай олгосон активаас бусад активын төлбөр хариуцагч хуулийн этгээдийн зээлжих болон төлбөрийн чадвар найдвартай боловч үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа салбар эсвэл өөрийн дотоод онцлогоос шалтгаалж түр хугацааны санхүүгийн хүндрэл учирсан ч төлбөр хариуцагчаас тухайн хугацаанд багтаан хэвийн үйл ажиллагаа эрхэлж, активын үндсэн, хүүгийн болон бусад төлбөрийг анхны гэрээнд заасан нөхцөлөөр бүрэн хэмжээгээр эргэн төлөх чадвартайг өөрийн дотоод аргачлал, үнэлгээгээр тогтоож, баталгаажуулсан тохиолдолд активын эргэн төлөх хугацааг сунгахгүйгээр активын гэрээний эргэн төлөгдөх нөхцөлд 12 сараас дээшгүй хугацаагаар өөрчлөлт оруулсан активыг бүтэц өөрчлөгдсөн активт тооцохгүй байж болно. Энэ хугацаанд төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн байдал сайжрахгүй, эргэн төлөлтийн хоцролт үүссэн тохиолдолд гэрээний нөхцөлд өөрчлөлт оруулсан хугацаанаас эхлэн бүтэц өөрчлөгдсөн активт тооцож холбогдох ангилал, эрсдэлийн санг энэ журамд заасан бүтэц өөрчлөгдсөн активтай холбоотой заалтын хүрээнд хийж гүйцэтгэнэ.

2.4.7. Хэвийн болон чанаргүй активыг бүтэц өөрчлөгдсөн ангилалд тогтоож болно. Чанаргүй активын бүтцийг өөрчлөх тохиолдолд тус активыг чанаргүй ангилалд хэвээр үлдээнэ. Хэвийн активын бүтцийг өөрчлөхөд, активт тавих шинэ нөхцөлөөс үл хамаарч тус активыг чанаргүй активын нөхцөлийг хангаж байгаа эсэхийг үнэлнэ. Хэрэв активын бүтцийг өөрчлөхөөс өмнө буюу хөнгөлөлттэй нөхцөл тавихаас өмнө уг актив нь чанаргүй ангилалд шилжихээр байгаа бол бүтэц өөрчлөгдсөн активыг чанаргүй ангилалд ангилна.

2.4.8. Нэг активын бүтцийг хэвийн болон ангилал буурсан хэсгүүдэд хэсэгчлэн хуваах, тусад нь ангилахыг хориглоно.

2.4.9. Активын бүтцийг төлбөр хариуцагчид учирсан санхүү, төлбөрийн чадварын хүндрэлийг нуун дарагдуулах, эргэн төлөгдөх төлбөрийн хэмжээг хойшлуулах, активын ангиллыг чанаргүй ангилалд шилжүүлэх болон банкнаас шаардлагатай эрсдэлийн сан байгуулахаас зайлсхийх зорилгоор өөрчлөхийг хориглоно.

Бүртгэлийн дугаар: 79
МОНГОЦЭЦЭГ ХХК
ТИН: 2216
ХУУЛЬДАР ҮЙЛ
Гарын үсэг
20 19 оны 08 сарын 10

2.4.10. Банкнаас зөвхөн энэ журмын 2.9.1-д заасан шаардлагыг нэгэн зэрэг хангасан бүтэц өөрчлөгдсөн активт хэвийн ангилал тогтоож болно.

2.4.11. Дор дурдсан хоёр нөхцөлийг зэрэг хангасан активыг бүтэц өөрчлөгдсөн ангиллаас хасч болно. Үүнд:

2.4.11.1.Шинэ гэрээний нөхцөлийн дагуу сүүлийн 6 сарын турш (тайлагнах доод шаардлага) төлбөл зохих активын төлбөрийг эргэн төлөлтийн хуваарийн дагуу бүрэн төлж байсан. Бүтэц өөрчлөх үед активын хэвийн эсвэл чанаргүй эцсийн ангилалд байгаагаас үл хамаарч эргэн төлөлтийн хоног тооцох хугацааг активын бүтцийг өөрчилснөөс хойш төлөгдөх анхны эргэн төлөлтөөс эхлэн тооцно.

2.4.11.2. Төлбөр хариуцагч нь санхүүгийн хүндрэлээ шийдвэрлэсэн.

2.4.12. Энэ журмын 2.9.1-д заасан өөрчлөлтийг бүтэц өөрчлөгдсөн активт нэг удаа хэрэгжүүлж болно.

2.4.13. Чанарын ангиллаас үл хамаарч, энэ журмын 2.9.1-д заасан шаардлага, нөхцөлийг активын бүтцийг өөрчилсөн болон түүнээс хойших хугацаанд хангаагүй бүтэц өөрчлөгдсөн активын хугацааны ангиллыг анхны гэрээнд тусгасан эргэн төлөгдөх хуваарьт үндэслэн тооцно.

2.4.14. Банк нь төлбөр хариуцагч болон түүний холбогдох этгээдэд актив болон харгалзах хүүг нэмж актив олгох, эх үүсвэр байршуулах зэргээр төлүүлэхийг хориглоно.

2.5. Өмчлөх бусад хөрөнгө

2.5.1. Өмчлөх бусад хөрөнгийг нягтлан бодох бүртгэлийн зааварт заасны дагуу худалдан борлуулах зориулалттай, банкны үйл ажиллагаанд ашиглагдахгүй үл хөдлөх хөрөнгө (цаашид үл хөдлөх хөрөнгө), хөдлөх хөрөнгө, үнэт цаас зэрэг санхүүгийн хөрөнгөнд төрөлжүүлэн, төрөл тус бүрт ангилал тогтооно.

2.5.2. Үл хөдлөх болон хөдлөх хөрөнгөнд хамаарах өмчлөх бусад хөрөнгийн ангиллыг зөвхөн энэ журмын Хавсралт 1.б.-д заасан хугацааны хүчин зүйлээр ангилна.

2.5.3. Үл хөдлөх, хөдлөх хөрөнгөөс бусад өмчлөх бусад хөрөнгийг энэ журмын Хавсралт 1.а.-д заасан холбогдох активт харгалзах хугацааны, Хавсралт 2-т заасан чанарын үнэлгээгээр тооцож, эцсийн ангиллыг Хавсралт 3.а.-ын дагуу тогтооно.

2.5.4. Банк нь өмчлөх бусад хөрөнгийг дотоод хэрэгцээнд ашиглахаар төлөвлөж байгаа бол уг шийдвэрийг тухайн хөрөнгийг өмчлөлд авах үед гаргаж, Монголбанкнаас уг хөрөнгийг холбогдох дансанд бүртгэх зөвшөөрлийг авна. Банкны өмчлөх бусад хөрөнгөнд хамаарах үл хөдлөх хөрөнгө ашиглалтад ороод 5-аас ихгүй, хөдлөх хөрөнгийн хувьд үйлдвэрлэсэн хугацаанаас хойш 1-ээс ихгүй жил өнгөрсөн бол энэ журмын 2.5.2-д заасан үнэлгээгээр тооцсон хэвийн активаас бусад активын эцсийн ангиллыг нэг ангиллаар нэмэгдүүлж болно.

2.5.5. Банкнаас ашиглах зорилгыг хараахан тодорхойлоогүй Өмчлөх бусад хөрөнгийг банкны эзэмшилд анх шилжүүлэхдээ үнэт цаасны хувьд Бусад санхүүгийн хөрөнгө, үл хөдлөх болон хөдлөх хөрөнгийн хувьд Бусад санхүүгийн бус хөрөнгө дансанд бүртгэнэ.

2.5.6. Өмчлөх бусад хөрөнгийг энэ журмын 2.5.5-т заасны дагуу банкны эзэмшилд бүртгэснээс хойш 1 сарын хугацаанд багтаан ашиглах зориулалтыг тодорхойлж, Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 4.5.Г-д заасны дагуу Бусад хөрөнгийн харгалзах данснаас банкнаас ангилахаар шийдвэрлэсэн дансанд шилжүүлэх эсвэл шилжүүлэх боломжгүй гэж үзсэн активыг Бусад хөрөнгийн дансанд хэвээр үлдээж бүртгэнэ.

2.5.7. Үнэт цаас хэлбэрээр эзэмшиж байгаа Санхүүгийн өмчлөх бусад хөрөнгийг энэ журмын 2.5.5-2.5.6-д заасан зарчмаар бүртгэж энэ журмын үнэт цаасанд хийх ангилал, эрсдэлийн сан байгуулахтай холбоотой шаардлагыг дагаж мөрдөнө.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарын үсэг
20 19 оны 10 сарын 18 өдөр

2.5.8. Банкнаас санхүүгийн бус өмчлөх бусад хөрөнгийг дотоод хэрэгцээнд ашиглах зөвшөөрлийг Монголбанкнаас авсан бол өмчлөх бусад хөрөнгийг уг хөрөнгийг ашиглан үйл ажиллагаа явуулж эхэлснээс хойших 3 сарын хугацаанд багтаан Үндсэн хөрөнгө болон эдийн засгийн өгөөжийг хүртэх магадлал өндөр бөгөөд хөрөнгийн өртгийг найдвартай хэмжих боломжтойг үндэслэн Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн дансанд шилжүүлэн бүртгэх бөгөөд эдгээр хөрөнгөнд эрсдэлийн сан байгуулахгүй.

2.5.9. Энэ журмын 2.5.8-д заасан хөрөнгийн холбогдох ангиллын шинж чанар болон ашиглалтын зорилго алдагдах тохиолдолд өмчлөх бусад хөрөнгийн холбогдох дансанд буцаан шилжүүлж, харгалзах эрсдэлийн санг байгуулах бөгөөд уг шилжүүлсэн гүйлгээг буцаахгүй.

2.5.10. Өмчлөх бусад хөрөнгөөс Үндсэн хөрөнгөнд шилжүүлэх хэмжээг "Банкны үйл ажиллагааны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг тогтоох, түүнд хяналт тавих журам"-д заасан үндсэн хөрөнгийн зохистой харьцааг хангахуйц байдлаар тогтооно.

2.5.11. Худалдан борлуулах зорилготой буюу худалдан борлуулах магадлал өндөртэй Санхүүгийн бус өмчлөх бусад хөрөнгийг Борлуулах зориулалттай хөрөнгөнд бүртгэнэ. Уг дансанд хүлээн зөвшөөрч, бүртгэснээс хойш худалдааны хэвийн нөхцөлөөр нэг жилийн дотор худалдан борлуулах шаардлагатай бөгөөд энэ хугацаанд тус хөрөнгийн тусгай эрсдэлийн санг Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 4.5, 4.6-д заасны дагуу үнэ цэнийн бууралтаар тооцож энэ журмын Хавсралт 4.в.-д заасан Активын тусгай эрсдэлийн сангийн хүрэлцээний дэлгэрэнгүй тайлангийн Өмчлөх бусад хөрөнгөнд харгалзах хүснэгтэд холбогдох дүнг тусгана.

2.5.12. Энэ журмын 2.5.11-д заасан хөрөнгийг Борлуулах зориулалттай хөрөнгөнд бүртгэснээс хойш нэг жилийн хугацаанд худалдан борлуулаагүй бол Санхүүгийн бус Өмчлөх бусад хөрөнгөнд буцаан шилжүүлнэ. Буцаан шилжүүлсэн хөрөнгийг энэ журмын Хавсралт 1.б-д заасан хугацааны хүчин зүйлээр тооцох бөгөөд "Орон сууцны ипотекийн санхүүжилтийн журам"-ын 1.2.1-д заасан зээлийн барьцаанд байгаа орон сууцны зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө бол анх эзэмшилд авснаас хойших борлогдоогүй хоногт, бусад хөрөнгө бол буцаасан өдрөөс хойших борлогдоогүй хоногт тус тус үндэслэн холбогдох ангиллыг тодорхойлж, харгалзах тусгай эрсдэлийн санг Хавсралт 3.в.-д заасны дагуу байгуулна.

2.5.13. Энэ журмын 2.5.9 болон 2.5.12-д заасны дагуу Өмчлөх бусад хөрөнгөнд шилжүүлсэн хөрөнгийг дахин борлуулахад бэлэн эсвэл хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн төрөлд шилжүүлэхгүй.

2.5.14. Үл хөдлөх, хөдлөх хөрөнгөнд дотоод болон гадны нөлөөнөөс шалтгаалан эвдрэл учирсан, эсвэл цаашид ашиглах эсвэл борлуулах боломжгүй гэж мэргэжлийн үнэлгээний байгууллага эсвэл банкнаас дүгнэвэл дээрх хөрөнгийг хугацаа харгалзахгүй муу ангилалд шилжүүлнэ.

2.6. Үнэт цаас

2.6.1. Үнэт цаасыг зориулалт, банкны үнэт цаасны ангиллын бодлоготой уялдуулан Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын дагуу бүртгэнэ.

2.6.2. Арилжааны буюу ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэх үнэт цаасыг банкны тэнцэл дээр болон тэнцлийн гадуур бүртгэлтэй байх хугацаанд үүссэн дараах тохиолдлуудад энэ журамд заасны дагуу ангилал тогтоож, холбогдох тусгай эрсдэлийн санг байгуулна. Үүнд:

2.6.2.1. Өрийн үнэт цаасны хуваарийн дагуу төлөгдөх хүү, үндсэн төлбөр хоцорсон эсвэл төлөгдөөгүй;

2.6.2.2. Өмчлөлийн үнэт цаасанд ногдол ашиг зарласан боловч заасан хугацаанд ногдол ашгийг хуваарилаагүй бол тухайн ногдол ашгийн дүнгээр;

2.6.2.3. Үнэт цаас гаргагчийн төлбөрийн чадвар муудсан талаар банкнаас эсвэл эрх бүхий байгууллагаас мэдэгдсэн эсвэл татан буугдсан;

2.6.2.4. Холбогдох үнэт цаас нь банкинд активын эрсдэл үүсгэнэ гэж Монголбанк эсвэл банкнаас дүгнэсэн бусад үндэслэл.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН 3210
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарсан огноо 2019 06 10

2.6.3. Энэ журмын 2.6.2.3-т заасан нөхцөл өмчлөлийн үнэт цаасанд үүссэн тохиолдолд хугацааны хүчин зүйлийг Хэвийн ангилалд байхаар тооцож, чанарын хүчин зүйлийн үнэлгээтэй хослуулан үнэт цаасны эцсийн ангилал болон тусгай эрсдэлийн санг тогтооно.

2.6.4. Борлуулахад бэлэн ангилалд байгаа үнэт цаасны ангиллыг тогтоож, харгалзах тусгай эрсдэлийн санг байгуулахдаа энэ журмын 2.6.2.1-2.6.2.3, 2.6.3-д заасан шалгуурыг мөрдөнө.

2.6.5. Хугацааны эцэс хүртэл эзэмших болон Зээл, авлагын ангилалд байгаа үнэт цаасны ангиллыг энэ журамд заасан хугацааны болон чанарын хүчин зүйлээр тооцож, холбогдох тусгай эрсдэлийн санг Хавсралт 3.а.-д заасны дагуу тооцно.

2.6.6. Банкнаас охин, хараат болон хамтын хяналттай компанид оруулсан хөрөнгө оруулалтад ангилалд хийхгүй бөгөөд Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 4.2.2.-т заасны дагуу эрсдэлийн санг тооцож байгуулна.

2.6.7. Банк нь өмчийн үнэт цаасаар хөрөнгө оруулсан компанид Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 4.2.2-т заасны дагуу хяналт, мэдэгдэхүйц нөлөө эсвэл хамтын хяналт тогтоосон эсэхийг нотлох боломжгүй бол холбогдох үнэт цаасыг энэ журмын 2.6.4-д заасны дагуу ангилж, тусгай эрсдэлийн санг байгуулна.

2.6.8. Банк нь Хугацааны эцэс хүртэл эзэмших ангилалд байгаа үнэт цаасыг худалдан борлуулсан эсвэл уг ангилалд үнэт цаасыг бүртгэх эрхгүй болсон бол энэ талаар Монголбанкинд холбогдох шийдвэр гарснаас хойш ажлын 3 хоногийн дотор албан бичгээр мэдэгдэнэ.

2.7. Багцалсан актив

2.7.1. Банкнаас дараах доод шаардлагыг нэгэн зэрэг хангасан активуудыг нэгтгэн багцалж болно. Үүнд:

2.7.1.1. Тухайн багцалсан активын үлдэгдэлд эзлэх нэг нэгж активын хувийн жин нь 2.0 хувиас ихгүй байх;

2.7.1.2. Багцын нэгж актив тус бүр нь бүтээгдэхүүний төрөл, шинж чанар, байршил, эргэн төлөлтийн хуваарь болон эрсдэлийн түвшин болон бусад нөхцөлийн хувьд хоорондоо ижил төстэй байх;

2.7.1.3. Багцын нэгж актив нь банкны 40 том зээлийн тоонд ороогүй эсвэл хамааралтай актив биш байх;

2.7.1.4. Банкны өөрийн ажилчдын орон сууцны зээл болон өөрийн ажилчдын цалингийн зээлээс бусад банкны холбоотой этгээдэд олгосон актив биш байх;

2.7.1.5. Нэг багцалсан активын нийт үлдэгдэл нь тухайн банкны 40 том зээлдэгчдэд олгосон активын нийлбэр дүнгийн 20 хувиас ихгүй байх.

2.7.2. Энэ журмын 2.7.1-д заасан шаардлагыг хангасан банкны үйл ажиллагааны хүрээнд жижиглэн, жижиг дунд үйлдвэрлэл эсвэл иргэнд олгосон актив гэж тодорхойлсон, бага дүнтэй, олон тооны активуудыг нэгтгэн багцалж болно.

2.7.3. Хувьсах нөхцөлтэй активуудыг нэгтгэн багцалсан активт тооцож болно.

2.7.4. Багцалсан актив дахь нэгж актив нэг бүрийн эцсийн ангиллыг хугацааны хүчин зүйлээр тусад нь хийх бөгөөд тусгай эрсдэлийн санг Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 4.3.Г-д заасан бүлгийн аргыг ашиглан нийт багцын хэмжээнд нэгтгэн үнэлнэ.

2.7.5. Багцын нэгж актив эргэн төлөгдсөн, эсвэл тэнцлийн гадуур бүртгэж багцаас хасагдсан бол энэ журмын 2.7.1-д заасан шаардлагыг хангасан активыг багцад нэмж оруулж болно.

2.7.6. Багцын нэгж актив тухайн багцын нийтлэг, ижил төстэй байдлыг агуулаагүй эсвэл алдагдсан, эсвэл өөрчлөгдсөн тохиолдолд уг нэгж активыг багцаас хасч активын эцсийн ангиллыг хугацаа болон чанарын хүчин зүйлээр тодорхойлно.

2.8. Банкнаас активыг ангилахтай холбоотой тавих шаардлага.

2.8.1. Активын эрсдэлийг удирдах, хянах үүргийг банкны Төлөөлөн удирдах зөвлөл болон гүйцэтгэх удирдлага хүлээх бөгөөд энэ журмын 1.4-т заасан активыг ангилах, активын эрсдэлийн дотоод удирдлагын бодлого, журам, заавар нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

2.8.1.1. Активын ангилал, эрсдэлийн сангийн бодлого болон хяналтын үйл ажиллагаанд банкны удирдлага, зохион байгуулалт, эрхлэх үйл ажиллагааны боловсронгуй байдал, цар хүрээ болон эрсдэлийн төлөвтэй уялдсан байхаар зохицуулсан байх;

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ХУУЛЬЧ ХЭН
2019 оны 06 сарын 10

2.8.1.2. Активын ангилал, тусгай болон ерөнхий эрсдэлийн санг дотоод бодлого, нягтлан бодох бүртгэлийн заавар болон Монголбанкнаас энэ журмаар тогтоосон шаардлагатай нийцүүлэн хэрэгжүүлэх дотоод хяналтын нэгжийн ажил үүргийн хуваарь, эрх үүргийг нарийн тодорхойлсон байх;

2.8.1.3. Банкны зүгээс активын чанарыг үнэлэхдээ тоон үнэлгээ болон активыг үнэлж байгаа мэргэжилтний ур чадварын хүрээнд өгсөн үнэлэлт, дүгнэлтийг хэрхэн хослуулах, хязгаарлалт тогтоох нөхцөлүүдийг тодорхой тусгасан байх.

2.8.2. Активын эрсдэлийн удирдлагын нэгжийн үйл ажиллагааг банк, банкны нэгж нь активын эрсдэл, түүнд нөлөөлөх гадаад, дотоод хүчин зүйлсийн өөрчлөлттэй тухай бүр, цаг алдалгүй уялдуулж, тохируулах шаардлагатай бөгөөд активыг ангилах, активын эрсдэлийн дотоод удирдлагын бодлого журам, зааварт дараах болон түүнтэй адилтгах бусад асуудлуудыг хэрэгжүүлэхээр тусгаж, баримтжуулсан байна:

2.8.2.1. Активын чанарт хяналт тавих, тандах;

2.8.2.2. Тэнцлийн болон тэнцлийн гадуурх активын чанарыг тухай бүр хэмжиж тооцох арга барил, үйл явц;

2.8.2.3. Төлбөр хариуцагч, батлан даагчийн эрхэлж байгаа үйл ажиллагаатай холбоотой үүсэх активын эрсдэлийн үнэлгээ;

2.8.2.4. Барьцаа хөрөнгийн үнэлгээ;

2.8.2.5. Чанар муудсан эсвэл эргэн төлөгдөх боломж багассан активын ангилал бууруулах, тэнцлээс гаргахад баримтлах арга барил;

2.8.2.6. Активын ангилал болон эрсдэлийн сангийн үнэлгээг баталгаажуулах;

2.8.2.7. Активын эрсдэлийн сангийн хэмжээ нь банкинд активын үйл ажиллагаанаас бодитоор илэрсэн болон хүлээгдэж байгаа алдагдлыг барагдуулахад хангалттай байхаар тооцох аргачлалыг нэвтрүүлэх;

2.8.2.8. Чанар муудсан, эрсдэлтэй активыг барагдуулах, үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулахтай холбоотой зохицуулалт, албадлагын арга хэмжээ;

2.8.2.9. Активын эрсдэлийг тооцох статистик загварчлал болон бусад арга барилын үр дүнг буцаан шалгадаг, үр нөлөөг тооцох, баталгаажуулах аргачлалтай байх.

2.8.2.10. Активын эргэн төлөлтөд нөлөөлж болох хүчин зүйлс:

а. Төлбөр хариуцагч эсвэл баталгаа гаргагч этгээдийн санхүү, төлбөрийн чадвар;
б. Гэрээний нөхцөлийг зөрчих магадлал;
в. Төлбөр хариуцагч (хуулийн этгээд) татан буугдах, дампуурах боломж эсвэл удирдлага, бүтэц өөрчлөгдөх нөхцөлүүд;
г. Төлбөр хариуцагчид олгосон активын бүтэц, нөхцөлийг өөрчлөхөд тавигдах шаардлага, зөвшөөрөгдөх нөхцөлүүд;
д. Активыг багцлан үнэлж байгаа бол тухайн багцад хамаарах активын төрлийн чанаргүй ангилалд шилжиж байсан хандлага, шилжилт хөдөлгөөнийг тооцох аргачлал;
е. Барьцаа хөрөнгийн талаар баримтлах бодлого, активын чанарын үнэлгээг өөрчлөхөд нөлөөлөх барьцаа хөрөнгийн үнэлгээ, төрөл, хөрвөх чадвартай холбоотой нөхцөлүүд;
ж. Төлбөр хариуцагч, төлбөр хариуцагчийн батлан даагчаас гэрээнд заасан үүргээ биелүүлэхгүй байх бусад тохиолдол, нөхцөлүүд, тэдгээрт банкны зүгээс авах арга хэмжээ.

2.8.3. Төлбөрийн чадвар алдагдсан, дампуурсан төлбөр хариуцагчид олгосон активын эцсийн ангиллыг эргэлзээтэй ангиллаас дээшгүй байхаар тогтооно.

2.8.4. Хууль хяналтын байгууллагаар гэмт хэргийн шинж чанартай үйлдлээс үүссэн байж болзошгүй шалтгаанаар шалгагдаж байгаа активын хугацааны эцсийн ангиллыг муу ангилалд тогтооно.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН ж.2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
2019 оны 06 сарын 10

2.9. Ангилал буурсан активын ангиллыг дээшлүүлэх

2.9.1. Дараах нөхцөлүүд хамтдаа илэрсэн анхаарал хандуулах эсвэл чанаргүй эцсийн ангилалтай актив болон бүтэц өөрчлөгдсөн активыг Хэвийн ангилал хүртэл нэмэгдүүлж болно:

2.9.1.1. Төлбөр хариуцагч нь 90-ээс дээш хоногоор хэтэрсэн материаллаг хэмжээний хугацаа хэтэрсэн төлбөргүй;

2.9.1.2. Сүүлийн 6 сар болон түүнээс дээш хугацаанд 3 удаагийн материаллаг хэмжээний эргэн төлөлтийг тогтмол хийсэн;

2.9.1.3. Төлбөр хариуцагчийн санхүү, төлбөрийн чадварын нөхцөл байдал сайжирснаар активыг анхны эсвэл шинэ гэрээний нөхцлийн дагуу бүхэлд нь төлж барагдуулах магадлал нэмэгдсэн;

2.9.1.4. Активт энэ журамд заасан төлбөр хэтрэлт (дефолт) болон нягтлан бодох бүртгэлийн зааварт заасан үнэ цэнийн бууралт үүсээгүй;

2.9.1.5. Монголбанкнаас хийсэн газар дээрх шалгалтын үнэлгээнд үндэслэн эцсийн ангиллыг дээшлүүлэхээр зөвшөөрсөн актив.

2.9.2. Энэ журмын 2.9.1-т заасны дагуу ангилал хийсэн активын эргэн төлөлтийг төлбөр хариуцагчаас активыг цаашид үргэлжлүүлэн авах, ангиллаа нэмэгдүүлэх сэдлээр хийсэн буюу активын чанар бодитоор сайжраагүй талаар банк эсвэл Монголбанкны зүгээс дүгнэвэл тус активын ангиллыг дээшлүүлэхгүй.

2.9.3. Энэ журмын 2.8.3 болон 2.8.4 заалтад хамаарах активт журмын 2.1.2, 2.9.1, 2.4.10-д заасан хөнгөлөлт болон ангилал дээшлүүлэх нөхцөл хамаарахгүй.

2.9.4. Одоогоор бүртгэлтэй байгаа чанаргүй активаас хэсэгчлэн тэнцлээс хассан (эргэн төлөгдөх боломжгүй гэж банкнаас үнэлсэн чанаргүй активын тодорхой хэсгийг тэнцлээс хассан зэрэг) бол уг активыг хэвийн ангилалд ангилахгүй.

ГУРАВ. АКТИВТ ЭРСДЭЛИЙН САН БАЙГУУЛЖ, ЗАРЦУУЛАХ

3.1. Активын эрсдэлийн сан байгуулах үндсэн шаардлага

3.1.1. Банк нь дараах төрлөөр активын эрсдэлийн сан байгуулна:

3.1.1.1. Ерөнхий эрсдэлийн сан;

3.1.1.2. Тусгай эрсдэлийн сан.

3.1.2. Ерөнхий болон тусгай эрсдэлийн сангийн нийлбэрээр банкны нийт активын эрсдэлийн сангийн хэмжээг тодорхойлно.

3.1.3. Активт байгуулах эрсдэлийн санг хүлээсэн (incurred) болон хүлээгдэж байгаа алдагдлуудыг барагдуулахад хангалттай хэмжээтэй байхаар банкнаас тогтооно. Банкны санхүүгийн тайланд тусгах активын эрсдэлийн сангийн дүнг энэ журмын дагуу тооцсон болон энэ журмын 1.4-т заасан дотоод аргачлалаар тооцсон активын эрсдэлийн сангийн дүнгийн аль ихээр тогтооно.

3.1.4. Активын эрсдэлийн санг энэ журамд зааснаас өөр зориулалтаар зарцуулахыг хориглоно.

3.1.5. Банк нь удирдлагын үйл ажиллагааны зорилгоор өөрийн үйл ажиллагааны цар хүрээ, онцлог болон бүтээгдэхүүн үйлчилгээний боловсронгуй байдалд тулгуурлан энэ журамд заасан активын эрсдэлийн сан байгуулах хувь, хэмжээг тооцох аргачлал болон эрсдэлийн сантай холбоотой бусад шаардлагаас ялгаатай байдлаар активын эрсдэлийн санг дотооддоо байгуулах аргачлалыг энэ журмын 1.4-т заасан баримт бичигт тусгаж, мөрдүүлж болно.

3.1.6. Банк нь активын эрсдэлийн сангийн тооцооллыг энэ журамд заасан доод шаардлагын дагуу хийхээс гадна өөрийн дотоод аргачлалын дагуу үнэн зөв гүйцэтгэж Монголбанкинд энэ журмын 3.6.1-т заасан хугацаанд тайлагнах үүрэгтэй.

3.1.7. Энэ журмын 1.4-т заасан дотоод аргачлалыг ашиглах болон активын ерөнхий болон тусгай эрсдэлийн санг Монголбанкинд тайлагнахдаа дараах хүчин зүйлсийг хангасан эсэхийг баталгаажуулна:

Бүртгэлийн дугаар: 79
МОНГОЛБАНК
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
2019 оны 06 сарын 10

3.1.7.1. Активын чанарт нөлөөлж байгаа хүчин зүйлсийг сонгохдоо зөвхөн активын төрөл бус эдийн засгийн утга санаа, үзүүлэх нөлөөлөлд суурилах;
3.1.7.2. Загварчлал, статистик аргачлал зэрэг ил тод, үнэн зөв үнэлгээ, тооцоололд суурилсан байх;
3.1.7.3. Материаллаг алдаа, өөрчлөлт үзүүлэхээргүй байх;
3.1.7.4. Активын чанарыг үнэлэх дотоод аргачлалд тухайн хугацаанд активын эргэн төлөлтөд сөргөөр нөлөөлөх голлох хүчин зүйлсийг тусгах.

3.1.8. Банкнаас активт байгуулах эрсдэлийн санг нэг актив, хамааралтай активууд эсвэл багцалсан активын хувьд байгуулна.

3.1.9. Энэ журмын 2.2.2-д заасан хамааралтай активуудын нийлбэр үлдэгдлээс нэг эрсдэлийн сан байгуулна. Энэ журмын 2.2.3-д заасан нөхцөлийг хангасан хамааралтай активуудын салгаж ангилахыг зөвшөөрсөн хэсгээр тусад нь эрсдэлийн сан байгуулна.

3.1.10. "Банкны үйл ажиллагааны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг тогтоох, түүнд хяналт тавих журам"-д тэнцлийн гадуурх активаас бусад эрсдэлээр жигнэсэн активыг тооцохдоо зөвхөн энэ журамд заасан тусгай эрсдэлийн сангаар активаас хорогдуулсан дүнг ашиглана.

3.1.11. Тэнцлийн гадуур бүртгэлтэй хүлээж болзошгүй үүргийг зээлтэй адилтган тооцож, энэ журамд заасан аргачлалын дагуу эрсдэлийн санг байгуулах бөгөөд Нягтлан бодох бүртгэлийн зааварт заасан Зээл, зээлтэй адилтгах хөрөнгөнд хамаарах нөөц дансанд нэрийн данс нээж бүртгэнэ.

3.1.12. Энэ журмын 3.1.11-д заасны дагуу эрсдэлийн сан байгуулсан тэнцлийн гадуурх хүлээж болзошгүй үүргийг нь энэ журмын 2.1.8-д заасны дагуу өөрчилж тэнцлийн дотор бүртгэх тохиолдолд Зээл, зээлтэй адилтгах хөрөнгөнд хамаарах нөөц дансанд байгуулсан сангийн хэлбэр өөрчлөгдөж, тэнцэл дотор шилжсэн активт харгалзах тусгай эрсдэлийн сангийн данс руу шилжүүлж тусгана.

3.1.13. Өмчлөх бусад хөрөнгөнд багтах үл хөдлөх, хөдлөх хөрөнгийн эрсдэлийн санг Хавсралт 3.в-д заасны дагуу, бусад санхүүгийн хөрөнгийг Хавсралт 3.а-д заасны дагуу байгуулна. Тэнцлийн гадуурх активыг Хавсралт 3.б-д заасны дагуу ангилж, эрсдэлийн сан байгуулна.

3.1.14. Банкнаас эрсдэлийн санг бүртгэх, зориулалтын дагуу ашиглах, зарцуулах гүйлгээг Монголбанкнаас баталсан Нягтлан бодох бүртгэлийн багц материалын дагуу хийж, бүртгэнэ.

3.2. Эрсдэлийн сан тооцох активын үлдэгдэл

3.2.1. Банкнаас ерөнхий болон тусгай эрсдэлийн санг дор дурдсан тохируулга хийсэн активын үлдэгдэлд байгуулна. Үүнд:

3.2.1.1. Хадгаламж барьцаалсан актив бол барьцааны төгрөгт хөрвүүлсэн дүнгээр активаас хорогдуулсан дүнгээс;
3.2.1.2. Эх үүсвэртэй тэнцлийн гадуурх аккредитив, баталгаа, батлан даалт болон түүнтэй адилтгах активаас тухайн эх үүсвэрийн дүнгээр хорогдуулсан дүнгээс;
3.2.1.3. Төв банкны үнэт цаасаар баталгаажсан активыг баталгааны дүнгийн 100%-иар хорогдуулсан дүнгээс;
3.2.1.4. Олон улсын зэрэглэл тогтоогч агентлагаас ААА зэрэглэл тогтоосон олон улсын олон талт хөгжлийн банк, санхүүгийн байгууллага (Азийн хөгжлийн банк, Европын Сэргээн босголт, хөгжлийн банк гэх мэт)-аас гаргасан баталгаатай активын баталгааны 100%-иар хорогдуулсан дүнгээс;
3.2.1.5. Монгол болон гадаад улсын Засгийн газраас баталгаа, засгийн газрын бонд болон түүнтэй адилтгах үнэт цаасаар баталгаажсан актив бол, баталгааны хэмжээг энэ журмын Хавсралт 4.и-д заасан хувиар тооцсон дүнгээр активыг хорогдуулсан дүнгээс;

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН: 2298
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарын үсэг
19 06 10

3.2.1.6. Хувьсах нөхцөлтэй актив нь овердрафт бол зөвхөн төлбөр хариуцагчаас зөвшөөрсөн хязгаарт тохируулан авсан дүнгээс; бусад тохиолдолд төлбөр хариуцагчаас эргэн төлөх шаардлагатай нийт авлагын дүнгээс;

3.2.1.7. Банкны тэнцлийн гадуур бүртгэлтэй байгаа үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийн "Банкны үйл ажиллагааны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг тогтоох, түүнд хяналт тавих журам"-д заасан аргачлалаар тооцсон зээлтэй адилтгах тооцох өртөг болон Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 4.4.В-д заасны дагуу бодит үнэ цэнээр (Mark-to-Market) тооцоход эерэг дүн буюу авлага үүсгэхээр байгаа үнэлгээний аль ихээр;

3.2.1.8. Төлбөр хариуцагчийн үйл ажиллагаанаас шууд хамааралтай бус, идэвхтэй зах зээл дээр түргэн хугацаанд арилжаалагддаг болон бодит үнэ цэнийг тогтоох боломжтой талаар Монголбанкнаас гаргасан тусгай удирдамж, зөвлөмжийн дагуу Монголбанкны газар дээрх шалгалтын үнэлгээгээр хүлээн зөвшөөрсөн зарим барьцаа хөрөнгөөр баталгаажсан бол барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн 80 хүртэлх хувиар активын үнэлгээг хорогдуулсан дүнгээс.

3.2.2. Тусгай эрсдэлийн санг Нягтлан бодох бүртгэлийн зааварт заасан зээл хэлбэрээр багцалсан активаас бусад үнэ цэнийн бууралтын аргачлалыг ашиглан банкнаас тооцохоор шийдвэрлэсэн активт энэ журмын 3.2.1-т заасан зохицуулалт үйлчлэхгүй.

3.2.3. "Банкны үйл ажиллагааны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг тогтоох, түүнд хяналт тавих журам"-ын дагуу тэнцлийн гадуурх активаас бусад эрсдэлээр жигнэсэн активын тооцоонд тухайн активыг зөвхөн тусгай эрсдэлийн сангаар цэвэршүүлж тооцох бөгөөд ерөнхий эрсдэлийн санг нийт активын үлдэгдлээс цэвэршүүлэн тооцохгүй.

3.2.4. Тэнцлийн гадуурх активыг түүнд байгуулсан тусгай эрсдэлийн сангаар цэвэршүүлж тооцохгүй.

3.3. Ерөнхий эрсдэлийн сан

3.3.1. Банкнаас эдийн засаг, санхүүгийн салбар болон өөрийн үйл ажиллагаанаас үүсч болох ерөнхий эрсдэлийн түвшинд үндэслэн тооцсон, ирээдүйд бодитоор илэрч болзошгүй алдагдлаас сэргийлэх зорилгоор тухайн активаас ерөнхий эрсдэлийн санг зардлаар байгуулж Монголбанкны Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 4.2.1.Г, 6.7.-д заасан эрсдэлийн сангийн нөөцөд бүртгэнэ.

3.3.2. Активт байгуулах ерөнхий эрсдэлийн санг активыг бүртгэснээс эхлэн эргэн төлөгдөх хүртэлх хугацааны турш байгуулж, зарцуулна.

3.3.3. Монголбанкнаас дор дурдсан активын нийт үлдэгдэлд тооцох ерөнхий эрсдэлийн сангийн хувь хэмжээг байгуулах доод шаардлагыг тавина:

3.3.3.1. Зээлийн үлдэгдэл;
3.3.3.2. Бусад актив, тэнцлийн гадуурх хүлээж болзошгүй үүрэг.

3.3.4. Банк нь өөрийн үйл ажиллагааны онцлог, цар хүрээ, санхүүгийн салбарт гарсан томоохон өөрчлөлт, эрсдэлийн ерөнхий түвшинд суурилан энэ журмын 3.3.3-д заасан ерөнхий эрсдэлийн сангийн хувь хэмжээг энэ журмын 4.2-т заасан Монголбанкнаас тогтоосон доод шаардлагаас багагүй хувь, хэмжээгээр өөрчлөн тогтоож болно.

3.3.5. Банкнаас өмнөх хугацаанд тооцсон боловч илрэх нь тодорхойгүй алдагдал бодитоор үүсч, хүлээн зөвшөөрөгдсөн тохиолдолд эрсдэлийн сангийн нөөц дансанд бүртгэлтэй байгаа ерөнхий эрсдэлийн сангийн үлдэгдэл дүн болон нийт активаас үүссэн төлөвлөөгүй алдагдлын дүнд тохируулан тусгай эрсдэлийн санд шилжүүлэх эсвэл нэгдсэн байдлаар барагдуулна.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТІН д.2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарын үсэг
2019 оны 06 сарын 10 өдөр

3.4. Тусгай эрсдэлийн сан

3.4.1. Банкнаас активт байгуулах тусгай эрсдэлийн сангийн доод хэмжээг энэ журмын Хавсралт 3.а., Хавсралт 3.б. болон Хавсралт 3.в.-д тус тус заасны дагуу тооцож, байгуулна.

3.4.2. Тусгай эрсдэлийн санг банк нь дотоод аргачлалд суурилан тооцож болох бөгөөд банкны санхүүгийн тайланд тусгах нийт эрсдэлийн сангийн хэмжээ нь энэ журмын дагуу тооцсон хэмжээнээс багагүй байна.

3.4.3. Тэнцлийн гадуурх хүлээж болзошгүй үүргийн тусгай эрсдэлийн санг холбогдох гэрээнд тусгасан хэлцэл хэрэгжих хугацаа болон холбогдох гэрээнд заасан бол болзошгүй үүргийг биелүүлсний дараа төлбөр хариуцагчаас авах авлагын эргэн төлөлтийн хуваарийг харгалзан үзсэнээр энэ журмын Хавсралт 3.б.-д заасны дагуу байгуулж Нягтлан бодох бүртгэлийн зааварт заасан зээл, зээлтэй адилтгах хөрөнгөнд хамаарах нөөц дансанд бүртгэнэ.

3.4.4. Энэ журмаар зөвшөөрсөн багцалсан активын тусгай эрсдэлийн санг Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 4.3.Г-д заасан бүлгийн аргачлалын дагуу тооцох буюу багцын үнэ цэнэ буурсан болон буураагүй хэсгээс тооцсон эрсдэлийн сангуудын нийлбэрээр тооцно.

3.4.5. Тэнцлийн гадуурх актив, үнэ цэнийн бууралтаар эрсдэлийн сан тооцсон үнэт цаас болон өмчлөх бусад хөрөнгөнд багтах үл хөдлөх болон хөдлөх хөрөнгөөс бусад активын ангиллыг энэ журмын 2.9, 2.5.4 болон энэ журамд заасан бусад үндэслэлээр-бууруулах эсвэл дээшлүүлсэн тохиолдолд тус активын хугацааны болон чанарын үнэлгээг ижил ангилалтай байхаар тооцож Хавсралт 3.а.-д тусгасан харгалзах эрсдэлийн санг байгуулна.

3.5. Активыг тэнцлээс хасах

3.5.1. Банкнаас дараах активыг одоогийн болон шинээр байгуулсан эрсдэлийн сангаас дор дурдсан нөхцөлд дараах үндэслэлээр улирал тутам хорогдуулж болно:

3.5.1.1. Активыг төлүүлэх тухай шүүхийн шийдвэр гарснаас хойш 180 хоногийн дотор төлбөр хариуцагчаас төлбөрийг бүрэн хийгээгүй нөхцөлд банкны Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн шийдвэрээр;

3.5.1.2. Төлбөр хариуцагчаас тодорхой хэсгийг гаргуулахаар шүүхийн шийдвэр гарсан боловч үлдэх хэсгийг төлбөр хариуцагч хариуцахгүй болсныг тогтоосон шүүхийн шийдвэрээр тухайн үлдэх хэсгийг;

3.5.1.3. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлсэн тухай шүүгчийн шийдвэр болон ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчийн тогтоолоор холбогдох активын дүнг;

3.5.1.4. Банкны үнэлгээгээр цаашид эргэн төлөгдөхгүй байх эрсдэлтэй гэж тооцогдсон муу ангилалтай активыг Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн шийдвэрээр;

3.5.1.5. Банкны хувьцаа эзэмшигч, эрх бүхий албан тушаалтанд олгосон активт энэ журмын 3.5.1.1, 3.5.1.4 дэх заалт хамаарахгүй.

3.5.2. Банкны хувь эзэмшигч тухайн банкин дахь зээлээ төлж чадахгүй бол эхний ээлжинд барьцаа хөрөнгийг худалдаж орсон орлогоор, хэрэв зээлийн үндсэн болон хүүгийн төлбөр уг орлогоос давж байвал Банкны тухай хууль тогтоомжид заасан банкинд авч хэрэгжүүлэх албадлагын арга хэмжээний хүрээнд тухайн банкинд хувь нийлүүлсэн хөрөнгийг худалдаж, орсон орлогоор зээлийг төлүүлнэ.

3.5.3. Банк энэ журмын 3.5.1, 3.5.6-д заасны дагуу активыг холбогдох сангаас хаасан болон активыг тэнцлээс хассан талаарх тайланг Хувьцаа эзэмшигчдийн хуралд танилцуулж, Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын тэмдэглэлийн хамт жил бүрийн 4 дүгээр сард багтаан Монголбанкинд ирүүлнэ.

Бүртгэлийн дугаар 19...
МОНГОЛБАНК
ГТН
ХУУЛЬАР ТӨЛӨӨ
/Гарын үсэг/
2019 оны 06 сарын 10

Иргэнд олгосон активыг чанарын үзүүлэлтээр ангилахад харгалзах хучин зүйлсийн жагсаалт

Дд	Үнэлгээний хүчин зүйлс	Үнэлгээ	Хангалтгүй үнэлгээтэй үзүүлэлтийн тайлбар*	Материаллаг түвшинд сөрөг нөлөөтэй эсэх**
1.	Активын хувийн хэргийн бүрдэл*	Тийм/үгүй		
1.1.	Банкны мөрдөж байгаа дотоод дүрэм, журмын дагуу шийдвэр гаргах эрх бүхий этгээдийн шийдвэр бий эсэх, төлбөр хариуцагчийн талаарх банкны дүгнэлт			
1.2.	Актив олгохыг хүссэн өргөдөл			
1.3.	Активын гэрээ болон холбогдох бусад гэрээ, гэрээнд орсон нэмэлт өөрчлөлт			
1.4.	Төлбөр хариуцагчийн ажлын газрын тодорхойлолт (ажилласан жил, цалингийн хэмжээ)			
1.5.	Цалингаас өөр орлоготой бол бусад орлогын эх үүсвэр, нотлох баримт			
1.6.	Хадгаламж болон бусад хуримтлалыг 2-оос дээш жилийн хугацаагаар тогтвортой хуримтлуулж байгаа талаар нотлох баримт			
1.7.	Шаардлагатай тохиолдолд өрхийн орлогын бүрдлийн эх үүсвэр, нотлох баримт			
1.8.	Барьцаа хөрөнгө			
	1.8.1. Тодорхойлолт[4]			
	1.8.2. Үнэлгээний баримт бичиг			

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарын үсэг
20 19 оны 06 сарын 10

	1.8.3.	Үл хөдлөх хөрөнгө бол улсын бүртгэлийн гэрчилгээ					
	1.8.4.	Шалгасан баримт					
	1.8.5.	Гадны хараат бус үнэлгээ					
1.9.	Барьцааны гэрээ, батлан даалттай бол батлан даалтын гэрээ						
2.	Төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн үзүүлэлтүүд		Үзүүлэлт/харьцуулалт***				Материаллаг түвшинд сөрөг нөлөөтэй эсэх**
			Утга[1]	Δ%[2]	Бүлгийн дундаж[3]	Шалгуур үзүүлэлт бүрт тайлбар оруулах	
2.1.	Төлбөр хариуцагчийн өр, орлогын харьцаа						
2.2.	Төлбөр хариуцагчийн өр, орлогын харьцааны өөрчлөлт, сүүлийн 3 сарын хандлага						
2.3.	Өрхийн өр, орлогын харьцаа						
2.4.	Өрхийн өр, орлогын харьцааны өөрчлөлт, сүүлийн 3 сарын хандлага						
2.5.	Зээл/Үнэлгээний харьцаа (LTV) - Ипотек болон бусад хөрөнгө барьцаалсан зээл						
3.	Бусад		Тийм/үгүй				Материаллаг түвшинд сөрөг нөлөөтэй эсэх**
3.1.	Барьцаа болон батлан даалт						
	3.1.1.	Барьцаа хөрөнгийн зах зээлийн үнэлгээ нь активын үндсэн өр болон хүүгийн төлбөрийг барагдуулахад хангалттай эсэх					
	3.1.2.	Барьцаа хөрөнгийн үнэлгээний өөрчлөлт					

Бүрт зийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН д.2218
ХУУЛБАР ҮНЭН
Г.Ч.
Гарын үсэг/
20 19 оны 06 сарын 10

	3.1.2.	Барьцаа хөрөнгийг худалдан борлуулж, активыг төлүүлэх эрх нь банкинд бүрэн шилжиж ирсэн эсэх			
	3.1.3.	Барьцаа хөрөнгийг худалдан борлуулах салбарын нөхцөл байдал			
	3.1.3.	Гуравдагч этгээдээс гаргасан батлан даалт			
	3.1.4.	Актив нь батлан даалттай бол батлан даагчийн төлбөрийн чадварын байдал			
3.2.	Зээлийн мэдээллийн сангаас авсан мэдээлэл				
	3.2.1.	Төлбөр хариуцагчийн активын эргэн төлөлтийн түүх			
	3.2.2.	Хугацаа хэтэрсэн ямарваа нэгэн активын болон бусад хэлбэрийн өртэй эсэх			
	3.2.3.	Тухайн сард төлбөр хариуцагчийн аливаа нэг активын ангилал буурсан эсэх			
3.3.	Бусад мэдээлэл				
	3.3.1.	Төлбөр хариуцагчийн ажил эрхлэлтийн байдал /тогтвор суурьшилтай ажилласан, хувиараа ажил эрхэлсэн/			
	3.3.2.	Бусад төр, хууль хяналтын эрх бүхий болон төрийн бус байгууллагаас авсан лавлагаанд төлбөр хариуцагчийн талаар сөрөг мэдээлэл агуулаагүй			
	3.3.3.	Банкнаас төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн байдлыг аливаа хүндрэлгүйгээр үнэлж, дүгнэж байгаа			
	3.3.4.	Эдийн засгийн нөхцөл байдал, ажилгүйдлийн түвшин, төлбөр хариуцагчийн ажил эрхэлж байгаа салбарын нөхцөл байдал төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн байдалд хэрхэн нөлөөлж байгаа, ирээдүйд нөлөөлөх хандлага эерэг			

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН: 2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
20 19 оны 06 сарын 10

	3.3.5.	Төлбөр хариуцагчтай холбоотой үүсэх активын эрсдэлийг бууруулах аливаа даатгалд хамрагдсан			
	3.3.6.	Төлбөр хариуцагчийн талаар банкинд төвлөрүүлсэн дотоод мэдээлэлд зөөлийн эргэн төлөлтөд сөргөөр нөлөөлөх эрсдэл байхгүй			

Тайлбар:

*- Үнэлгээний хүснэгтээс зөвхөн хангалтгүй үнэлгээ авсан үзүүлэлтэд тайлбар бичих

**- Чанарын ангилалд мэдэгдэхүйц өөрчлөлт орохоор байгаа талаар үндэслэл, тайлбарыг бичиж, шаардлагатай баримт материалыг хавсаргана.

***-Холбогдох төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн үзүүлэлтийг 1-2 жил болон мэдээллийн хүрэлцээтэй байдлаас шалтгаалан түүнээс дээш жилийн хугацаатайгаар, сар, улирал, жилийн давтамжтайгаар нэгтгэн боловсруулж энэхүү хүснэгтэд хавсаргах бөгөөд үзүүлэлтийг тогтмол шинэчилнэ.

1-Санхүүгийн үзүүлэлтийн тайлант хугацааны утгыг тусгана.

2-Санхүүгийн үзүүлэлтийн өмнөх хугацааны хандлагыг тусгах бөгөөд сүүлийн үеийн байдлаар Өссөн /Ө эсвэл ↑ /, Буурсан /Б эсвэл ↓ / эсвэл Тогтвортой /Т эсвэл ~/ гэсэн тэмдэглэгээг хийнэ.

3-Санхүүгийн үзүүлэлтийг ижил төстэй төлбөр хариуцагч бүлгийн эсвэл үйл ажиллагаа явуулах салбарын дундаж үзүүлэлттэй харьцуулж тусгах бөгөөд сүүлийн үеийн байдлаар дундаж үзүүлэлттэй харьцуулахад үзүүлэлт сайжирсан бол Сайжирсан /С эсвэл ↑ /, муудсан бол Муудсан /М эсвэл ↓ / эсвэл онцын өөрчлөлтгүй бол Төстэй /Т эсвэл ~/ гэсэн тэмдэглэгээг хийнэ. Салбар болон бүлгийн мэдээллийг эрх бүхий байгууллагаас салбар, бүлгийн талаарх тоон мэдээллийн товхимол, цахим мэдээллийн сан болон банкнаас дотооддоо цуглуулсан тоон мэдээллийг ашиглаж болох ба мэдээлэл авсан эх сурвалжаа тусгасан байна. Салбар, бүлгийн дундаж үзүүлэлтийн мэдээг, санхүүгийн үзүүлэлтийн хандлагын мэдээтэй нэгтгэн энэхүү хүснэгтэд хавсаргасан байна.

4- Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, төлбөр тооцоо, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.2.3/; 23.4-т заасан тодорхойлолт.

Активын чанарын ангилал тогтоох үндсэн заавар: Дээрх хүснэгтэд хангалтгүй үнэлгээтэй буюу материаллаг түвшинд сөргөөр нөлөөлөх үзүүлэлтүүдэд банкны зүгээс үндэслэл, тайлбарыг харгалзах баганад тусгах ба хангалтгүй үнэлгээтэй үзүүлэлт нь активын чанарын нийт үнэлгээнд мэдэгдэхүйц эсвэл ихээхэн нөлөөлөл үзүүлэх боломж, эрсдэл байгаа эсэхийг тодорхой тусгасан байна. Шаардлагатай тохиолдолд үндэслэлээ нотлох танилцуулга, баримт, материалуудыг энэхүү хүснэгтэд хавсаргасан байна.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН: 2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
20 19 оны 06 сарын 10

ХАВСРАЛТ 6

Хуулийн этгээдэд олгосон активыг чанарын үзүүлэлтээр ангилахад харгалзах хүчин зүйлсийн жагсаалт

Дд	Үнэлгээний хүчин зүйлс	Үнэлгээ	Хангалттүй үнэлгээтэй үзүүлэлтийн тайлбар*	Материаллаг гүвшинд сөрөг нөлөөтэй эсэх**
1.	Активын хувийн хэргийн бүрдэл	Тийм/үгүй		
1.1.	Тухайн банкны мөрдөж байгаа дотоод дүрэм, журмын дагуу шийдвэр гаргах эрх бүхий этгээдийн шийдвэр бий эсэх, төлбөр хариуцагчийн талаарх банкны дүгнэлт			
1.2.	Актив олгохыг хүссэн өргөдөл			
1.3.	Активын төлбөр болон холбоотой бусад гэрээ, гэрээнд орсон нэмэлт өөрчлөлт			
1.4.	Төлбөр хариуцагчийн үүсгэн байгуулсан гэрээ, дүрэм, улсын бүртгэлийн гэрчилгээ			
1.5.	Санхүүгийн тайлан			
1.6.	Барьцаа хөрөнгө			
1.6.1.	Тодорхойлолт[4]			
1.6.2.	Үнэлгээний баримт бичиг			
1.6.3.	Үл хөдлөх хөрөнгө бол улсын бүртгэлийн гэрчилгээ			
1.6.4.	Шалгасан баримт			
1.6.5.	Гадны хараат бус үнэлгээ			

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН д.2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
20 19 оны 08 сарын 06

1.7.	Батлан даалт болон барьцааны гэрээ						
1.8.	Активаар санхүүжигдэх төсөл						
	1.8.1.	Шаардлагатай бол эрх бүхий байгууллагаар батлуулсан эсэх					
	1.8.2.	Үйл ажиллагааны талаарх баримт бичиг					
	1.8.3.	Төслийн санхүүгийн тооцоолол					
	1.8.4.	Төсөлтэй холбоотой төлбөр тооцооны баримт бичиг					
	1.8.5.	Төсөл болон төлөвлөсөн ажлын гүйцэтгэл					
	1.8.6.	Холбогдох гэрээ					
1.9.	Активын ашиглалт шалгасан материал						
1.10.	Зээлийн мэдээллийн сан болон бусад эрх бүхий байгууллагуудын лавлагаа мэдээлэл						
1.11.	Банк төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн байдлыг үнэлж, дүгнэхэд мэдээлэл хангалттай, аливаа томоохон хүндрэл учраагүй						
2.	Төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн үзүүлэлтүүд		Үзүүлэлт/харьцуулалт**				Материаллаг түвшинд сөрөг нөлөөтэй эсэх**
			Утга[1]	Δ%[2]	Бүлгийн дундаж[3]	Шалгуур үзүүлэлт бүрт тайлбар оруулах	
2.1.	Төлбөрийн чадвар						
	2.1.1.	Эргэлтийн хөрөнгө /Богино хугацаат өр төлбөр, түүний өөрчлөлт, ирээдүйн хандлага					

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТІН:2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарын үсэг/
2019 оны 06 сарын 10

	2.1.2.	(Мөнгөн хөрөнгө+Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт+Авлага)/Богино хугацаат өр төлбөр, түүний өөрчлөлт, ирээдүйн хандлага					
	2.1.3.	Үндсэн үйл ажиллагааны орлого/богино хугацаат өр төлбөр, өөрчлөлт, ирээдүйн хандлага					
2.2.	Ашигт ажиллагаа						
	2.2.1.	Нийт ашиг /Нийт орлого, сүүлийн 1 жилийн хандлага (улирал, сарын давтамжтай)					
	2.2.2.	Нийт зардал/Нийт орлого, сүүлийн 1 жилийн хандлага (улирал, сарын давтамжтай)					
	2.2.3.	Активын өгөөж ROA, сүүлийн 3 жилийн хандлага (жил. хагас жилийн давтамжтай)					
	2.2.4.	Эзэмшигчдийн өмчийн өгөөж ROE, сүүлийн 3 жилийн хандлага (жил, хагас жилийн давтамжтай)					
2.3.	Хөрөнгийн удирдлага						
	2.3.1.	Авлагын эргэлт /сүүлийн 12 сарын дундаж/					
	2.3.2.	Авлагын эргэлт /тайлант үеийн эцэст/					
	2.3.3.	Бараа материалын эргэлт /сүүлийн 12 сарын дундаж/					
	2.3.4.	Бараа, материалын эргэлт /тайлант үеийн эцэст/					
	2.3.5.	Үндсэн хөрөнгийн эргэлт /тайлант үеийн эцэст/					
	2.3.6.	Нийт активын эргэлт /тайлант үеийн эцэст/					
2.4.	Хөшүүрэг ба өрийн үйлчилгээ						
	2.4.1.	Татвар болон хүү төлөхийн өмнөх ашиг /Хүүгийн зардал сүүлийн 1 жилийн					

Бүрт зохих дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН д.2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарын үсэг/
20 19 оны 06 сарын 10

		хандлага (улирал, сарын давтамжтай)					
	2.4.2.	Өр төлбөр/Хүүгийн, татварын болон элэгдлийн зардлыг хасахаас өмнөх ашиг, сүүлийн 1 жилийн хандлага (улирал, сарын давтамжтай)					
	2.4.3.	Эзний өмч /Хөрөнгө (leverage), өөрчлөлт, сүүлийн 1 жилийн хандлага (улирал, сарын давтамжтай)					
3.	Бусад		Тийм/үгүй				Материаллаг түвшинд сөрөг нөлөөтэй эсэх**
3.1.	Барьцаа болон батлан даалт					Шалгуур үзүүлэлт бүрт тайлбар оруулах	
	3.1.1.	Барьцаа хөрөнгийн зах зээлийн үнэлгээ нь активын үндсэн өр болон хүүгийн төлбөрийг барагдуулахад хангалттай эсэх					
	3.1.2.	Барьцаа хөрөнгийг худалдан борлуулж, активыг төлүүлэх эрх нь банкид бүрэн шилжиж ирсэн эсэх					
	3.1.3.	Барьцаа хөрөнгийн үнэлгээний өөрчлөлт, сүүлийн 3 сарын хандлага					
	3.1.4.	Төлбөр хариуцагч нь гуравдагч этгээдээс гаргасан батлан даалттай эсэх					
	3.1.5.	Актив нь батлан даалттай бол батлан даагч нь төлбөрийн чадвар сайтай эсэх					
3.2.	Зээлийн мэдээллийн сангаас авсан мэдээлэл						
	3.2.1.	Төлбөр хариуцагчийн түүх					
	3.2.2.	Хугацаа хэтэрсэн ямарваа нэгэн активын болон бусад хэлбэрийн өртэй эсэх					

Бүрт эмхэт дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТШ - 2210
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарын үсэг/
20 19 оны 06 сарын 10

	3.2.3.	Тухайн сард төлбөр хариуцагчийн аливаа нэг активын ангилал буурсан эсэх			
3.3.	Бусад мэдээлэл				
	3.3.1.	Зэрэглэл тогтоогч байгууллагаас авсан мэдээлэл, төлбөр хариуцагчид болон төлбөр хариуцагчийн гаргасан үнэт цаасад оноосон зэрэглэлийн түүхэн болон одоогийн мэдээлэлд зэрэглэл бууруулах талаар тусгаагүй, сануулга /warning, negative watch/ гаргаагүй			
	3.3.2.	Аудитын компаниас авсан мэдээлэл, хязгаарлалттай дүгнэлт гаргаагүй, удирдлагын захидалд дурдсан анхаарах зүйлс нь төлбөр хариуцагчид материаллаг байдлаар сөргөөр нөлөөлөхөөргүй			
	3.3.3.	Бусад төр, хууль хяналтын эрх бүхий болон төрийн бус байгууллагаас авсан лавлагаанд төлбөр хариуцагчийн талаар сөрөг мэдээлэл агуулаагүй			
	3.3.4.	Эдийн засгийн нөхцөл байдал, төлбөр хариуцагчийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа салбарын нөхцөл байдал төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн байдалд хэрхэн нөлөөлж байгаа, ирээдүйд нөлөөлөх хандлага эерэг			
	3.3.5.	Олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл болон бусад сувгаар төлбөр хариуцагчийн нэр хүнд болон санхүү, төлбөрийн чадварт сөргөөр нөлөөлөхөөр мэдээлэл цацагдаагүй			
	3.3.6.	Төлбөр хариуцагчтай холбоотой үүсэх активын эрсдэлийг бууруулах аливаа даатгалд хамрагдсан эсэх			
	3.3.7.	Төлбөр хариуцагчийн талаар банкинд төвлөрүүлсэн дотоод мэдээлэлд одоо болон ирээдүйд гарах зээлийн эрсдэл байхгүй			

Тайлбар:

*- Үнэлгээний хүснэгтээс зөвхөн хангалтгүй үнэлгээ авсан үзүүлэлтэд тайлбар бичих

**- Чанарын ангилалд мэдэгдэхүйц өөрчлөлт орохоор байгаа талаар үндэслэл, тайлбарыг бичиж, шаардлагатай баримт материалыг хавсаргана.

***-Холбогдох төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн үзүүлэлтийг 1-2 жил болон мэдээллийн хүрэлцээтэй байдлаас шалтгаалан түүнээс дээш жилийн хугацаатайгаар, сар, улирал, жилийн давтамжтайгаар нэгтгэн боловсруулж энэхүү хүснэгтэд хавсаргах бөгөөд үзүүлэлтийг тогтмол шинэчилнэ.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТІН 2210
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
2019 оны 06 сарын 10

1-Санхүүгийн үзүүлэлтийн тайлант хугацааны утгыг тусгана.

2-Санхүүгийн үзүүлэлтийн өмнөх хугацааны хандлагыг тусгах бөгөөд сүүлийн үеийн байдлаар Өссөн /Ө эсвэл ↑ /, Буурсан /Б эсвэл ↓ / эсвэл Тогтвортой /Т эсвэл ~/ гэсэн тэмдэглэгээг хийнэ.

3-Санхүүгийн үзүүлэлтийг ижил төстэй төлбөр хариуцагч бүлгийн эсвэл үйл ажиллагаа явуулах салбарын дундаж үзүүлэлттэй харьцуулж тусгах бөгөөд сүүлийн үеийн байдлаар дундаж үзүүлэлттэй харьцуулахад үзүүлэлт сайжирсан бол Сайжирсан /С эсвэл ↑ /, муудсан бол Муудсан /М эсвэл ↓ / эсвэл онцын өөрчлөлтгүй бол Төстэй /Т эсвэл ~/ гэсэн тэмдэглэгээг хийнэ. Салбар болон бүлгийн мэдээллийг эрх бүхий байгууллагаас салбар, бүлгийн талаарх тоон мэдээллийн товхимол, цахим мэдээллийн сан болон банкнаас дотооддоо цуглуулсан тоон мэдээллийг ашиглаж болох ба мэдээлэл авсан эх сурвалжаа тусгасан байна. Салбар, бүлгийн дундаж үзүүлэлтийн мэдээг, санхүүгийн үзүүлэлтийн хандлагын мэдээтэй нэгтгэн энэхүү хүснэгтэд хавсаргасан байна.

4- Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, төлбөр тооцоо, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.2.3/; 23.4-т заасан тодорхойлолт.

Активын чанарын ангилал тогтоох үндсэн заавар: Дээрх хүснэгтэд хангалтгүй үнэлгээтэй буюу материаллаг түвшинд сөргөөр нөлөөлөх үзүүлэлтүүдэд банкны зүгээс үндэслэл, тайлбарыг харгалзах баганад тусгах ба хангалтгүй үнэлгээтэй үзүүлэлт нь активын чанарын нийт үнэлгээнд мэдэгдэхүйц эсвэл ихээхэн нөлөөлөл үзүүлэх боломж, эрсдэл байгаа эсэхийг тодорхой тусгасан байна. Шаардлагатай тохиолдолд үндэслэлээ нотлох танилцуулга, баримт, материалуудыг энэхүү хүснэгтэд хавсаргасан байна.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарын үсэг/
2019 оны 06 сарын 10

3.5.4. Активыг холбогдох эрсдэлийн сангаас хорогдуулсан тохиолдолд тэнцлийн гадуурх дансанд бүртгэж, төлүүлж барагдуулах арга хэмжээг үргэлжлүүлнэ.

3.5.5. Эрсдэлийн сангаар хорогдуулж, тэнцлийн гадуурх дансанд бүртгэсэн актив хэсэгчлэн эсвэл бүхэлдээ эргэн төлөгдсөн нөхцөлд тэр хэмжээгээр банкны үйл ажиллагааны бусад орлогод бүртгэнэ.

3.5.6. Банкнаас активыг худалдан борлуулах, шилжүүлэх тухай гуравдагч этгээдтэй байгуулсан гэрээнд үндэслэн, банкны тэнцэлд бүртгэлтэй активыг доорх шалгуурыг хангасан тохиолдолд үнэт цаасжуулах болон түүнтэй адилтгах бусад аргачлалыг ашиглах замаар тэнцлээс хасан тооцож, харгалзах активын ангилал, эрсдэлийн санг байгуулахгүй байж болно. Үүнд:

3.5.6.1. Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт 39 (IAS 39)-д заасан үл хүлээн зөвшөөрөх (Derecognition) шалгуур;

3.5.6.2. Санхүүгийн тайлагналын олон улсын (СТОУС)-ын холбогдох стандартад заасан үл хүлээн зөвшөөрөх (Derecognition) шалгуур;

3.5.6.3. Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын 8.7.7-д заасан шаардлага.

3.5.7. Энэ журмын 3.5.6.1-3.5.6.3-д заасан шалгуурыг хангаагүй активыг тэнцэлд үргэлжлүүлэн бүртгэж, холбогдох ангилал болон эрсдэлийн санг байгуулна.

3.6. Активыг тайлагнах

3.6.1. Банк активын ангилал хийж, эрсдэлийн санг байгуулсан, эрсдэлийн сангаас хорогдуулсан болон активт хийгдсэн шилжилт хөдөлгөөн болон эрсдэлийн сангийн задаргааны талаарх сар бүрийн тайланг энэ журмын Хавсралт 4-ийн дор дурдсан дэд хэсгүүдийн дагуу дараа сарын 5-ны ажлын өдрийн дотор Монголбанкны Хяналт шалгалтын газарт бичгээр болон цахим хэлбэрээр ирүүлнэ:

3.6.1.1. Активын эрсдэлийн сан тооцох активын үлдэгдлийн тайланг Хавсралт 4.а.-р;
3.6.1.2. Активын үлдэгдэл, эрсдэлийн сангийн хүрэлцээ, хангамжийн нэгдсэн тайланг Хавсралт 4.б.-р;
3.6.1.3. Активын тусгай эрсдэлийн сангийн хүрэлцээний дэлгэрэнгүй тайланг активын төрөл тус бүрийн хувьд Хавсралт 4.в.-р;
3.6.1.4. Өмчлөх бусад хөрөнгийн шилжилтийн тайланг Хавсралт 4.г.-р;
3.6.1.5. Бүтэц өөрчлөгдсөн активын шилжилтийн тайланг Хавсралт 4.д.-р;
3.6.1.6. Үнэт цаасны үлдэгдлийн задаргаа, эрсдэлийн сангийн байгуулалтын задаргааны тайланг Хавсралт 4.е.-р;
3.6.1.7. 20 том хамааралтай активын тайланг Хавсралт 4.ж.-р;
3.6.1.8. Багцалсан активын параметр үзүүлэлтийн тайланг Хавсралт 4.з.-р.

3.6.2. Банк нь активыг тэнцлээс хасч, эрсдэлийн сангаар хорогдуулан тэнцлийн гадуур бүртгэсэн тухай бүрт Монголбанкны зээлийн мэдээллийн санд тусгана.

3.7. Багцалсан активт тусгай эрсдэлийн сан тооцох аргачлалыг ашиглах

3.7.1. Багцалсан активт байгуулах эрсдэлийн санг дор дурдсан аргачлалын аль нэгийг эсвэл холимог байдлаар ашиглан байгуулна:

3.7.1.1. Банк, банкны нэгжээс олгосон активын алдагдлын дотоод мэдээллийн арга (internal loss experience);
3.7.1.2. Зэрэглэл тогтоогч байгууллага болон бусад гадаад эх үүсвэрээс гаргасан зээл, активын зэрэглэлийн тоон мэдээлэлтэй уялдуулах (mapping to external data);
3.7.1.3. Активын алдагдлын статистик загварчлал (statistical loss model).

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН.Х.2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
2019 оны 06 сарын 10

3.7.2. Банк нь энэ журмын 3.7.1-д заасан аргачлалаар багцалсан активт эрсдэлийн сан байгуулан дотооддоо ашиглаж болох бөгөөд уг аргачлал нь энэ журамд тавигдах доод шаардлага, зээлийн эрсдэлийн параметрийг тооцох, баталгаажуулахад мөрдөх олон улсын стандарт болон Монголбанкнаас тогтоосон заавар зөвлөмжид нийцүүлсэн байна.

3.7.3. Монголбанкнаас энэ журмын 3.7.1-д заасан банкны эрсдэлийн сан тооцох аргачлал нь дараах шаардлагыг хангасан эсэхийг баталгаажуулна:

3.7.3.1. Активаас үүссэн алдагдлын тоон мэдээг төвлөрүүлэх, боловсруулах, цуглуулах чадамж бүхий удирдлагын мэдээллийн системтэй байх;

3.7.3.2. Тооцоолол хийхээр сонгосон түүвэр мэдээлэл нь эрсдэлийн үнэлгээ хийх багцалсан активтай бүтэц, нөхцөл, эрсдэлийн түвшин болон бусад шинж чанараар адилхан эсвэл харьцуулах боломжтой байх;

3.7.3.3. Үнэлгээнд ашиглаж байгаа тоо, мэдээлэлд харгалзах актив, зээл олгоход тавигдах шаардлага, стандарт нь банкнаас үнэлж байгаа багцалсан активтай ижил эсвэл харьцуулах боломжтой байх;

3.7.3.4. Сонгосон түүвэр мэдээлэл нь банкнаас эрсдэлийн сан тооцохоор багцалсан активын чанарыг оновчтой илэрхийлж, одоогийн болон ойрын ирээдүйн эдийн засаг болон зах зээлийн хүчин зүйлсийг илэрхийлэх боломжтой, нийцтэй байх;

3.7.3.5. Тооцоололд сонгосон түүвэр нь активын тоо ширхэг, түүврийн хамрах хугацааны хувьд банкны зүгээс багцалсан активт харгалзах эрсдэлийн сан болон алдагдлын түвшинг статистик аргачлалаар зохистой итгэх түвшний хувьд оновчтой, үнэн зөв үнэлэх боломжтой байх;

3.7.3.6. Аргачлалыг энэ журмын 2.8-д заасан ерөнхий шаардлагатай нийцүүлсэн байх.

3.7.4. Активын алдагдлыг тооцоолоход ашиглаж байгаа аргачлал болон параметрүүдийн утгыг активын талаарх шинэ мэдээлэл буюу энэ журмын Хавсралт 2-6-д заасан активын чанарын үнэлгээний мэдээлэлд үндэслэн холбогдох тохируулгыг тухай бүрт тусгах боломжтой байхаар боловсруулна.

3.7.5. Энэ журмын 3.7.4-д дурдсан тохируулгыг хамгийн багадаа жилд нэгээс доошгүй удаа хийнэ.

3.7.6. Энэ журмын 3.7.1-д заасан аргачлалуудын алиныг сонгохоос үл хамаарч, банкны активын эрсдэлийн параметрүүдийг үнэлэх түүврийн түүхэн мэдээлэл нь хамгийн багадаа 5 жилийн хугацааг хамарсан байна. Таван жилээс дээш ажиглалтын утга олдох боломжтой бол илүү хугацааны түүврийг ашиглана.

ДӨРӨВ. ХЯНАЛТ ХАРИУЦЛАГА

4.1. Банкны Төлөөлөн удирдах зөвлөл болон гүйцэтгэх удирдлага нь активын ангиллын үнэлгээ, активаас хүлээж болзошгүй алдагдал, тусгай болон ерөнхий эрсдэлийн сангийн хэмжээг үнэн зөвөөр тооцож, Монголбанкинд энэ журмын 3.6.1-т заасан хугацаанд тайлагнаж байх үүрэгтэй.

4.2. Монголбанк тухайн банкинд энэ журмын 3.1.1–д заасан ерөнхий болон тусгай эрсдэлийн сангийн хувь хэмжээг банкны эрсдэлийн төлөв, эрсдэлийн удирдлага болон дотоод хяналтын түвшинд суурилан өөрчлөн тогтоож болно.

4.3. Монголбанкнаас шаардлагатай гэж үзвэл багцалсан активт байгуулах тусгай эрсдэлийн сангийн хэмжээг тодорхойлох активын эрсдэлийн параметрүүдийн (PD, LGD, LIP болон бусад) доод болон дээд хязгаарыг тухайн нэг банк эсвэл нийт банкны салбарын хэмжээнд тогтоон, мөрдүүлж болно.

4.4. Энэ журамд заасан активт ангилал хийх, эрсдэлийн сан байгуулахтай холбогдох зохицуулалтыг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар тухайн активын төрөл, хэмжээ болон активын гэрээнд тусгасан нөхцөлийн хувьд өөрчлөн тогтоож болно.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарын үсэг
2019 оны 06 сарын 10

4.5. Банкнаас олгосон тухайн актив, багцалсан актив эсвэл нэг төсөл санхүүжүүлэх зорилгоор олгосон активууд болон нэг төлбөр хариуцагчтай холбоотой нийт активуудын чанар ойрын хугацаанд муудаж, улмаар төлбөрийн чадвар, өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцаанд сөргөөр нөлөөлөх дүгнэлт гарсан тохиолдолд банкны зүгээс яаралтай Монголбанкинд мэдэгдэнэ.

4.6. Банкны дотоод аудит хариуцсан нэгж нь банк активын эрсдэлийг хэрхэн оновчтой үнэлж, активын ангиллыг үнэн бодитой хийж байгаа болон холбогдох эрсдэлийн санг хэрхэн байгуулж, зарцуулж байгаад хяналт тавьж, Төлөөлөн удирдах зөвлөлд тайлагнаж байх үүрэгтэй. Банкны дотоод аудитын нэгжийн үйл ажиллагааны хамрах хүрээнд энэ журам болон удирдлагын үйл ажиллагааны зорилгоор боловсруулсан банкны дотоод аргачлал тусгасан байна.

4.7. Монголбанк банк активын эрсдэлийг үнэлж, дүгнэн активыг ангилж, учирч болзошгүй эрсдэлээс хамгаалах талаар авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ нь зохистой эсэх, ангиллыг үнэн зөв хийж байгаа эсэх, эрсдэлийн санг бүрэн гүйцэд байгуулж, зохистой зарцуулж байгаа байдлыг газар дээр нь шалгаж, зайнаас хяналт тавина. Уг хяналт шалгалтын үйл ажиллагааны хамрах хүрээнд энэ журам болон удирдлагын үйл ажиллагааны зорилгоор боловсруулсан банкны дотоод аргачлал тусгасан байна.

4.8. Банк нь Монголбанкны зээлийн мэдээллийн санд ирүүлэх активын төлбөр хариуцагчийн талаарх мэдээлэлд тухайн активын ангиллыг сар бүр эсвэл ангилалд өөрчлөлт орсон тухай бүр үнэн зөв тусгана.

4.9. Монголбанкнаас хийх газар дээрх болон зайны хяналт шалгалтаар банкны үйл ажиллагааг шалгах явцад Монголбанкны хянан шалгагч тухайн банк аливаа хөрөнгийг буруу ангилсан, эсвэл хөрөнгийн эрсдэлийн санг дутуу байгуулсан, сангаас үндэслэлгүйгээр хорогдуулсан гэж үзэж, үндэслэлийг тодорхойлсон тохиолдолд тухайн активын ангиллыг өөрчилж, эрсдэлийн санг нэмж байгуулахыг хууль тогтоомжийн дагуу шаардана.

4.10. Монголбанк банкны үйл ажиллагааг шалгах явцад хөрөнгийг энэ журмын дагуу ангилаагүй, холбогдох эрсдэлийн санг тогтоосон хувь хэмжээгээр байгуулаагүй, буруу зарцуулсан нөхцөлд банк, түүний удирдлага, холбогдох ажилтанд хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

_____oOo_____

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН д.2210
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
2019 оны 06 сарын 10

ХАВСРАЛТ 1.а.

АКТИВЫН ХУГАЦААНЫ ҮЗҮҮЛЭЛТЭЭР ДҮГНЭЖ АНГИЛАХ ХҮСНЭГТ

Ангилал	ӨР ТӨЛБӨР ТӨЛӨГДӨХ ХУГАЦААНААС ХЭТЭРСЭН ХОНОГООР				
	Хэвийн	Анхаарал хандуулах	Хэвийн бус	Эргэлзээтэй	Муу
Зээл*	≤ 15†; ≤ 30†	≤ 90	91-180	181-360	≥ 361
Хувьсах нөхцөлтэй актив**	≤ 15	15-90	91-180	181-270	≥ 271
Үнэт цаас***	-	≤ 30	31-60	61-90	≥ 91
Авлага болон бусад актив	≤ 30	31-60	61-90	91-120	≥ 121

†- Журмын 2.1.4-т заасны дагуу

*Зээл, зээлийн хүүгийн эргэн төлөлтөөр

**Хувьсах нөхцөлтэй актив, хүүгийн эргэн төлөлтөөр

***Үнэт цаас, хүүгийн эргэн төлөлтөөр

ХАВСРАЛТ 1.б.

ӨМЧЛӨХ БУСАД ХӨРӨНГӨД БАГТАХ ҮЛ ХӨДЛӨХ, ХӨДЛӨХ ХӨРӨНГИЙГ АНГИЛЖ, ЭРСДЭЛИЙН САН БАЙГУУЛАХ ХҮСНЭГТ

Ангилал	ӨМЧЛӨЛД АВСНААС ХОЙШ БОРЛОГДООГҮЙ ХОНОГООР				
	Хэвийн	Анхаарал хандуулах	Хэвийн бус	Эргэлзээтэй	Муу
Үл хөдлөх хөрөнгө	≤ 60	61-100	101-160	161-220	≥ 221
Хөдлөх хөрөнгө	≤ 30	31-60	61-90	91-120	≥ 121

Бүртгэлийн дугаар 79

МОНГОЛБАНК

ТТН д.2210

ХУУЛБАР ҮНЭН

/Гарын үсэг/

2019 оны 06 сарын 10

ХАВСРАЛТ 2

АКТИВЫГ ЧАНАРЫН ҮЗҮҮЛЭЛТЭЭР АНГИЛАХ ЕРӨНХИЙ ХҮСНЭГТ

Ангилал[1]	Чанарын үнэлгээний бүрэлдэхүүн үзүүлэлт			Банкнаас активыг холбогдох чанарын ангилд тогтоох болсон үндэслэл[5]	Монголбанкны хэрэгцээнд[6]
	Төлбөр хариуцагчийн ерөнхий нөхцөл байдал[2]	Эдийн засгийн болон төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн нөхцөл байдал[3]	Санхүүгийн болон санхүүгийн бус мэдээлэл[4]		
Хэвийн	Төлбөр хариуцагч активын үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг гэрээний хуваарийн дагуу бүрэн төлж барагдуулахад санхүүгийн болон бусад аливаа хүндрэл, эрсдэл үүсэхгүй буюу эрсдэл багатай актив.	Төлбөр хариуцагчийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг эдийн засгийн салбарын нөхцөл байдал болон төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн байдал сайн.	Төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн нөхцөл байдлыг үнэлж, дүгнэхэд шаардлагатай мэдээлэл, баримт бичиг хангалттай байгаа.		
Анхаарал хандуулах	Төлбөр хариуцагч активын үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг гэрээний дагуу хуваарьт заасан хугацаандаа төлж байгаа боловч ирээдүйд хуваарьт төлбөрийг төлж барагдуулахад хүндрэл үүсч болзошгүй шинж тэмдэг илэрч байгаа актив.	Доорхын аль нэг нөхцөл байдал үүссэн: а) Төлбөр хариуцагчийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг салбарын эдийн засгийн байдал хямрал, хүндрэлтэй байгаа б) Төлбөр хариуцагчийн санхүү, эдийн засгийн нөхцөл байдал богино хугацаанд доройтсон боловч цаашид дунд болон урт хугацаанд сайжрах төлөвтэй.	Төлбөр хариуцагчийн зарим мэдээлэл, баримт бичиг дутмаг боловч тухайн мэдээлэл нь төлбөр хариуцагчийн санхүү, эдийн засгийн нөхцөл байдлыг үнэлэхэд материаллаг түвшинд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй.		
Хэвийн бус	Төлбөр хариуцагч активын үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг гэрээнд заасан хуваарийн дагуу төлж барагдуулахад эргэлзээтэй болсон актив. Эсвэл өмнө нь активын чанарыг муутгаж байсан түүхтэй төлбөр хариуцагчийн актив. Эдгээр нөхцөлийг хангаж байгаа тохиолдолд барьцаа хөрөнгө бий эсэх, түүний чанар, хамрах хүрээ зэрэг нь зээлийг энэ ангилалд ангилахгүй байх үндэслэл болохгүй.	Төлбөр хариуцагчийн эдийн засаг, санхүүгийн нөхцөл байдалд мэдэгдэхүйц хүндрэл үүсч, санхүүгийн гол үзүүлэлтүүд муудсан ба цаашид муудах хандлагатай. Үүнд: а) Төлбөрийн чадвар болон бэлэн мөнгөний орлого буурсан эсвэл сөрөг утгатай болсон б) Өрийн хэмжээ ихэссэн буюу эздийн өмчийн хөрөнгөд эзлэх хувь өссөн в) Барьцаа хөрөнгө хангалтгүй эсвэл барьцаа хөрөнгийн борлогдох боломж нь төлбөр хариуцагчийн салбарын үйл ажиллагаатай нягт холбоотой, эсвэл хөрвөх чадвар багатайн улмаас активыг төлүүлэхээр худалдан борлуулахад бэрхшээлтэй байх магадлалтай. г) Ашигт ажиллагаа буурсан эсвэл сөрөг утгатай болсон	Төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн нөхцөл байдлыг үнэлж, дүгнэхэд шаардлагатай мэдээлэл, баримт бичиг хангалтгүй, эсвэл эдгээрийн үнэн зөв эсэхийг баталгаажуулах боломжгүй.	Бүртгэлийн дугаар 79 МОНГОЛБАНК ТІН 4.2218 ХУУЛБАР ҮНЭН /Гарын үсэг/ 2019 оны 06 сарын 10	

Эргэлзээтэй	Төлбөр хариуцагч активын үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг гэрээнд заасан хуваарийн дагуу бүрэн төлж барагдуулах боломжгүй болсон актив.	Төлбөр хариуцагчийн эдийн засаг, санхүүгийн нөхцөл байдал хэвийн бус ангилалд ангилагдсан үеэс илт доройтсон.	Төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн нөхцөл байдлыг үнэлж, дүгнэхэд зайлшгүй шаардлагатай мэдээлэл хангалтгүй буюу байхгүй, эсвэл мэдээлэл нь үнэн зөв эсэхийг баталгаажуулах боломжгүй.		
Муу	Төлбөр хариуцагч активын үндсэн болон хүүгийн төлбөрийн маш бага хувийг төлж барагдуулахаар байгаа актив.	Төлбөр хариуцагч активын үндсэн болон хүүгийн төлбөрийн эргэн төлөлтийг хийж чадахааргүй болтлоо санхүүгийн байдал нь доройтсон.	Төлбөр хариуцагчийн санхүүгийн нөхцөл байдлыг үнэлэхэд шаардлагатай мэдээлэл байхгүй, эсвэл байгаа мэдээлэл нь хуурамч.		

ТАЙЛБАР: 1-Үнэлж байгаа активт олгосон чанарын ангилал

2-Хавсралт 5, Хавсралт 6-ын 1-3 дахь бүрэлдэхүүн хэсгүүд (хувийн хэргийн бүрдэл, санхүүгийн үзүүлэлт болон бусад) болон активын эргэн төлөгдөх хуваарийн мэдээлэлд үндэслэн нийтэд нь дүгнэх

3-Хавсралт 5, Хавсралт 6-ын 2 дахь (санхүүгийн үзүүлэлт) бүрэлдэхүүн хэсгийн үр дүнд үндэслэн дүгнэх

4-Хавсралт 5, Хавсралт 6-ын 1 дэх (хувийн хэргийн бүрдэл) хэсгийн үр дүнд үндэслэн дүгнэх

5-Үнэлж байгаа активыг холбогдох чанарын ангиллаар тодорхойлсон үндэслэл, тайлбарыг банкны зүгээс тодорхой, үндэслэлтэйгээр тусгах, шаардлагатай тохиолдолд шийдвэр гаргахад ашигласан бүх мэдээлэл, тоон мэдээ, тайлан, бусад судалгааг уг хүснэгтэд хавсаргасан байх.

6- Банкнаас гаргасан тайлбарыг хүлээн зөвшөөрөх эсэх талаарх тайлбар, дүгнэлтийг Монголбанкнаас тусгах. Монголбанкны санал давамгайлна.

Активын чанарын ангилал тогтоох үндсэн заавар: Дээрх хүснэгтэд тусгасан чанарын ангилал тогтоох 3 бүрэлдэхүүн хэсгээс давамгайлж байгаа үнэлгээний дагуу активыг харгалзах ангилалд бүртгэнэ. Харин онцгой тохиолдолд бусад бүрэлдэхүүн хэсгийн үнэлгээ эцсийн ангилал тогтооход хэрхэн материаллаг түвшинд нөлөөлж байгаа талаар тодорхой үндэслэл, тайлбарыг тусгана. Холбогдох баримт, материал, нотолгоог энэхүү үнэлгээний хуудаст хавсаргасан байна.

Бүртгэлийн дугаар 19
МОНГОЛБАНК
ТТН.к.22то
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарын үсэг
2019 оны 06 сарын 10

ХАВСРАЛТ 3.а.

АКТИВЫН АНГИЛАЛ, ЭРСДЭЛИЙН САН БАЙГУУЛАХ ХУВЬ, ХЭМЖЭЭГ ТОДОРХОЙЛОХ ХҮСНЭГТ

Хугацааны / Чанарын	Хэвийн	Анхаарал хандуулах	Хэвийн бус	Эргэлзээтэй	Муу
Хэвийн	Хэвийн 0.5%	Анхаарал хандуулах 1%	Хэвийн бус 15%	Эргэлзээтэй 35%	Муу 75%
Анхаарал хандуулах	Анхаарал хандуулах 1%	Анхаарал хандуулах 5%	Хэвийн бус 25%	Эргэлзээтэй 35%	Муу 75%
Хэвийн бус	Хэвийн бус 5%	Хэвийн бус 15%	Хэвийн бус 25%	Эргэлзээтэй 50%	Муу 100%
Эргэлзээтэй	Эргэлзээтэй 15%	Эргэлзээтэй 25%	Эргэлзээтэй 35%	Эргэлзээтэй 50%	Муу 100%
Муу	Муу 50%	Муу 50%	Муу 75%	Муу 100%	Муу 100%

Хугацааны / Чанарын	Хэвийн	Анхаарал хандуулах	Хэвийн бус	Эргэлзээтэй	Муу
Хэвийн	Хэвийн 0.5%	Анхаарал хандуулах 1%	Хэвийн бус 15%	Эргэлзээтэй 35%	Муу 75%
Анхаарал хандуулах	Анхаарал хандуулах 1%	Анхаарал хандуулах 5%	Хэвийн бус 25%	Эргэлзээтэй 35%	Муу 75%
Хэвийн бус	Хэвийн бус 5%	Хэвийн бус 15%	Хэвийн бус 25%	Эргэлзээтэй 50%	Муу 100%
Эргэлзээтэй	Эргэлзээтэй 15%	Эргэлзээтэй 25%	Эргэлзээтэй 35%	Эргэлзээтэй 50%	Муу 100%
Муу	Муу 50%	Муу 50%	Муу 75%	Муу 100%	Муу 100%

Тайлбар: Активын ангиллыг хугацааны болон чанарын хүчин зүйлээр тооцсон үнэлгээний аль доогуур ангиллаар тогтоож, дээрх матрицад харгалзах эрсдэлийн сангаар байгуулна. Тухайлбал: Актив нь хугацааны үзүүлэлтээр "Анхаарал хандуулах", чанарын үзүүлэлтээр "Эргэлзээтэй" ангилалаар үнэлсэн бол активыг "Эргэлзээтэй" ангилалд бүртгэж, эрсдэлийн санг 25 хувиар байгуулна.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН 2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
2019 оны 06 сарын 10

ХАВСРАЛТ 3.б.

ТЭНЦЛИЙН ГАДУУРХ АКТИВ, ХҮЛЭЭЖ БОЛЗОШГҮЙ ҮҮРГИЙН АНГИЛАЛ, ЭРСДЭЛИЙН САНГИЙН ХУВЬ

Чанарын ангилал / Гэрээгээр хэрэгжих боломжтой хугацаа	Хэвийн	Анхаарал хандуулах	Хэвийн бус	Эргэлзээтэй	Муу
1 жилийн дотор	0%	5%	25%	50%	100%
1 жилээс дээш хугацааны дараа	0%	1%	15%	35%	75%

ХАВСРАЛТ 3.в.

САНХҮҮГИЙН БУС ӨМЧЛӨХ БУСАД ХӨРӨНГИЙГ АНГИЛЖ, ЭРСДЭЛИЙН САН БАЙГУУЛАХ ХҮСНЭГТАнгилал	Хэвийн	Анхаарал хандуулах	Хэвийн бус	Эргэлзээтэй	Муу
Эрсдэлийн сангийн доод хувь	0%	25%	50%	75%	100%

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН: 2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
20 19 оны 06 сарын 10

ХАВСРАЛТ 4.а.

(тайлан хүлээж авах загвар)

АКТИВЫН ЭРСДЭЛИЙН САН ТООЦОХ АКТИВЫН ҮЛДЭГДЛИЙН ТАЙЛАН

/мянган төгрөгөөр/

№	Активын төрөл	Үлдэгдэл	Баталгаа, барьцаа хөрөнгийн хасагдуулга хийх хэмжээ								Цэвэр үлдэгдэл
			Хадгаламж (100%)	ТБҮЦ (100%)	ОУХБ (ОУВС, Дэлхийн банк, гм) (100%)	МУ ЗГ-ын баталгаа (....%)	Гадаад улсын ЗГ-ын баталгаа (....%)	Тэнцлийн гадуурх үүрэгт хамаарах эх үүсвэр	Бусад	НИЙТ	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)=(2)+....+(4)+[(5)+(6)]*(...%**)+(7)+(8)	(10)=(1)-(9)
1	**Зээл* (нийт)**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Хэвийн									-	-
	Анхаарал хандуулах									-	-
	Чанаргүй	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Хэвийн бус									-	-
	Эргэлзээтэй									-	-
	Муу									-	-
2	**Баталгаа, батлан даалт (нийт)**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Тендерийн									-	-
	Гүйцэтгэлийн									-	-
	Урьдчилгаа төлбөрийг буцаах									-	-
	Векселийн									-	-
3	**Аккредитив**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Гадаад худалдааны аккретив									-	-
	Стэндбай									-	-
4	**Зээлийн шугам**									-	-
5	**Авлага болон бусад актив**									-	-
6	**НИЙТ**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Тайлбар: * - Зээлээр багцалсан актив, хувьсах нөхцөлтэй актив болон хамааралтай активуудыг багтаана. ** - Энэ журмын хавсралт 4.и.-д заасан хувиар тохируулна.
(1) –Активын хасагдуулгын өмнөх дүн, (2) -Журмын 3.2.1.1-д заасан тохируулга, (3) -Журмын 3.2.1.3-д заасан тохируулга, (4) -Журмын 3.2.1.4-д заасан тохируулга, (5), (6) -Журмын 3.2.1.5-д заасан тохируулга, (7) -Журмын 3.2.1.2-д заасан тохируулга, (8) -Журмын 3.2.1.8-д заасан тохируулга.

Бүртгэлийн дугаар 19
МОНГОЛБАНК
ТТН д:2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
2019 оны 06 сарын 10

ХАВСРАЛТ 4.б.

(тайлан хүлээж авах загвар)

АКТИВЫН ҮЛДЭГДЭЛ, ЭРСДЭЛИЙН САНГИЙН ХҮРЭЛЦЭЭ, ХАНГАМЖИЙН НЭГДСЭН ТАЙЛАН

/мянган төгрөгөөр/

Дд	АКТИВЫН ТӨРӨЛ		Зээл	Үнэт цаас	Өмчлөх бусад хөрөнгө	Авлага болон бусад актив	Нийт тэнцлийн эрсдэлтэй актив	Тэнцлийн гадуурх үүрэг	Нийт эрсдэлтэй актив
			(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(1)+…+(4)	(6)	(7)=(5)+(6)
1	Үлдэгдэл* (1.1+1.2)		-	-	-	-	-	-	-
1.1.	Үнэ цэнийн бууралт**-аар тооцох						-		-
1.2.	Актив ангиллын журмаар тооцох						-		-
2	Тусгай эрсдэлийн сан (2.1+2.2)		-	-	-	-	-	-	-
2.1.	Үнэ цэнийн бууралт**-аар тооцсон						-		-
2.2.	Актив ангиллын журмаар тооцсон (2.2.1+2.2.1+2.2.3)		-	-	-	-	-	-	-
2.2.1	Хэвийн:						-		-
2.2.2	Анхаарал хандуулах						-		-
2.2.3	Чанаргүй зээл (а+б+в)		-	-	-	-	-	-	-
	а/ Хэвийн бус						-		-
	б/ Эргэлзээтэй						-		-
	в/ Муу						-		-
3	Ерөнхий эрсдэлийн сан (а+б+в)		-	-	-	-	-	-	-
	Активйн төрөл	Сангийн хувь***	=(1)*(3а)			=(4)*(3б)		=(6)*(3в)	
	а/ Зээл	0%	-				-		-
	б/ Тэнцлийн гадуурх үүрэг	0%					-	-	-
	в/ Бусад актив	0%				-	-		-
4	НИЙТ ЭРСДЭЛИЙН САН [(2)+(3)]		-	-	-	-	-	-	-
5	БАНКНААС БАЙГУУЛСАН САН								
6	Илүү (+) / Дутуу (-) [(4)-(5)]		-	-	-	-	-	-	-

Тайлбар: *- Барьцаа хөрөнгийн хасагдуулгаар цэвэршүүлсэн дүн

**-Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын дагуу тооцсон үнэ цэнийн бууралтын дүн

***-Журмын 3.3.3-д заасны дагуу тогтоосон хувь хэмжээ.

Бүртгэлийн дугаар 79

МОНГОЛБАНК

ТТН: 2216

ХУУЛБАР ҮНЭН

/Гарын үсэг/

20 19 оны 06 сарын 10

ХАВСРАЛТ 4.в.

(тайлан хүлээж авах загвар)

АКТИВЫН ТУСГАЙ ЭРСДЭЛИЙН САНГИЙН ХҮРЭЛЦЭЭНИЙ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАЙЛАН

Зээл

/мянган төгрөгөөр/

Дд	Хугацааны / Чанарын	Хэвийн	Анхаарал хандуулах	Хэвийн бус	Эргэлзээтэй	Муу	Тохируулга*	НИЙТ ТУСГАЙ ЭРСДЭЛИЙН САН
1	Хэвийн							-
2	Анхаарал хандуулах							-
3	Хэвийн бус							-
4	Эргэлзээтэй							-
5	Муу							-
6	**НИЙТ**	-	-	-	-	-	-	-

Хувьсах нөхцөлтэй актив

/мянган төгрөгөөр/

Дд	Хугацааны / Чанарын	Хэвийн	Анхаарал хандуулах	Хэвийн бус	Эргэлзээтэй	Муу	Тохируулга*	НИЙТ ТУСГАЙ ЭРСДЭЛИЙН САН
1	Хэвийн							-
2	Анхаарал хандуулах							-
3	Хэвийн бус							-
4	Эргэлзээтэй							-
5	Муу							-
6	**НИЙТ**	-	-	-	-	-	-	-

Тайлбар: *- Журмын 2.8.3, 2.8.4-д заасан тохируулга.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН №2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
(Гарын үсэг)
20 ..... оны 05 сарын 10

ХАВСРАЛТ 4.в. - Үргэлжлэл

(тайлан хүлээж авах загвар)

АКТИВЫН ТУСГАЙ ЭРСДЭЛИЙН САНГИЙН ХҮРЭЛЦЭЭНИЙ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАЙЛАН

Авлага болон бусад актив

/мянган төгрөгөөр/

Дд	Хугацааны / Чанарын	Хэвийн	Анхаарал хандуулах	Хэвийн бус	Эргэлзээтэй	Муу	Тохируулга*	НИЙТ ТУСГАЙ ЭРСДЭЛИЙН САН
1	Хэвийн							-
2	Анхаарал хандуулах							-
3	Хэвийн бус							-
4	Эргэлзээтэй							-
5	Муу							-
6	**НИЙТ**	-	-	-	-	-	-	-

Үнэт цаас

/мянган төгрөгөөр/

Дд	Хугацааны / Чанарын	Хэвийн	Анхаарал хандуулах	Хэвийн бус	Эргэлзээтэй	Муу	Тохируулга*	НИЙТ ТУСГАЙ ЭРСДЭЛИЙН САН
1	Хэвийн							-
2	Анхаарал хандуулах							-
3	Хэвийн бус							-
4	Эргэлзээтэй							-
5	Муу							-
6	**Үнэ цэнийн бууралтаар тооцсон****							-
8	**НИЙТ**	-	-	-	-	-	-	-

Тайлбар: *- Журмын 2.8.3, 2.8.4-д заасан тохируулга

** - Нягтлан бодох бүртгэлийн зааварт заасан үнэ цэнийн бууралтын дүн.

Бүртгэлийн дугаар 19
МОНГОЛБАНК
ТТН:2210
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
2019 оны 05 сарын 10

ХАВСРАЛТ 4.в. - Үргэлжлэл

(тайлан хүлээж авах загвар)

АКТИВЫН ТУСГАЙ ЭРСДЭЛИЙН САНГИЙН ХҮРЭЛЦЭЭНИЙ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАЙЛАН

Өмчлөх бусад хөрөнгө - Үл хөдлөх, Хөдлөх хөрөнгө

/мянган төгрөгөөр/

Дд	Ангилал / Эрсдэлийн сангийн доод хувь	Үлдэгдэл	Хэвийн 0%	Анхаарал хандуулах 25%	Хэвийн бус 50%	Эргэлзээтэй 75%	Муу 100%	НИЙТ ТУСГАЙ ЭРСДЭЛИЙН САН
1	Үл хөдлөх хөрөнгийн үлдэгдэл	-						
	Харгалзах эрсдэлийн сан		-	-	-	-	-	-
2	Хөдлөх хөрөнгийн үлдэгдэл	-						
	Харгалзах эрсдэлийн сан		-	-	-	-	-	-
3	**НИЙТ**		-	-	-	-	-	-
4	Худалдан борлуулах зориулалттай Үл хөдлөх хөрөнгө*							
5	**Үнэ цэнийн бууралтаар тооцсон****							

Өмчлөх бусад хөрөнгө - Санхүүгийн хөрөнгө

/мянган төгрөгөөр/

Дд	Хугацааны / Чанарын	Хэвийн	Анхаарал хандуулах	Хэвийн бус	Эргэлзээтэй	Муу	Тохируулга*	НИЙТ ТУСГАЙ ЭРСДЭЛИЙН САН
1	Хэвийн							-
2	Анхаарал хандуулах							-
3	Хэвийн бус							-
4	Эргэлзээтэй							-
5	Муу							-
6	**Үнэ цэнийн бууралтаар тооцсон****							-
8	**НИЙТ**	-	-	-	-	-	-	-

Тайлбар: * -Нягтлан бодох бүртгэлийн зааварт заасан хөрөнгө, **-Худалдан борлуулах зориулалттай Үл хөдлөх хөрөнгийн Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын дагуу тооцсон үнэ цэнийн бууралт.

Бүртгэлийн дугаар: 79
МОНГОЛБАНК
ТТН: 2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
20 19 оны 06 сарын 10

ХАВСРАЛТ 4.в. - Үргэлжлэл

(тайлан хүлээж авах загвар)

АКТИВЫН ТУСГАЙ ЭРСДЭЛИЙН САНГИЙН ХҮРЭЛЦЭЭНИЙ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАЙЛАН

Тэнцлийн гадуурх үүрэг

/мянган төгрөг/

Дд	Чанарын ангилал / Гэрээний хэрэгжих хугацаа	Зээлтэй адилтган тооцох дүн	Хэвийн	Анхаарал хандуулах	Хэвийн бус	Эргэлзээтэй	Муу	НИЙТ ТУСГАЙ ЭРСДЭЛИЙН САН
1	1 жилийн доторх		0%	5%	25%	50%	100%	
2	Үлдэгдэл	-						
3	Эрсдэлийн сан		-	-	-	-	-	
4	1 жилээс дээш		0%	1%	15%	35%	75%	
5	Үлдэгдэл	-						
6	Эрсдэлийн сан		-	-	-	-	-	
7	**НИЙТ**		-	-	-	-	-	0

Багцалсан актив

/мянган төгрөгөөр/

Дд	Багцалсан активын төрөл	Нийт багцын дэд төрлийн тоо	Нийт багцын тоо	Нийт гишүүн активын тоо	Сан тооцох үлдэгдэл		Тусгай эрсдэлийн сан	
					Үнэ цэнэ буураагүй хэсэг	Үнэ цэнэ буурсан хэсэг	Үнэ цэнэ буураагүй хэсэг	Үнэ цэнэ буурсан хэсэг
1	Зээл							
2	Зээлээс бусад хувьсах нөхцөлтэй актив							
3	Авлага болон бусад актив							
4	**НИЙТ**	-	-	-	-	-	-	-
5							-	

Буртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН 2210
ХУУЛБАР ҮНЭН
Гарын үсэг
2019 оны 06 сарын 10

ХАВСРАЛТ 4.г.

(тайлан хүлээж авах загвар)

ӨМЧЛӨХ БУСАД ХӨРӨНГИЙН ШИЛЖИЛТИЙН ТАЙЛАН

Дд	Өмчлөх бусад хөрөнгө	Өмнөх сарын үлдэгдэл	Үүнээс дараах ангилалд шилжүүлсэн:					Шилжүүлсэн данснаас Буцаагдсан****	Шинээр нэмэгдсэн	Тайлант сарын үлдэгдэл
			Үндсэн хөрөнгө	ХОҮХХ*	БЗХ*	ББҮЦ**	ХОҮЦ***			
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)= =(1)-[(2)+(3)+…..+(6)]+(7)+(8)
1	Санхүүгийн бус хөрөнгө (1.а+1.б)									
	а/ Үл хөдлөх хөрөнгө:									
	а.1./ Орон сууцны зориулалттай†									
	а.2./ Бусад үл хөдлөх хөрөнгө									
	б/ Хөдлөх хөрөнгө									
2	Санхүүгийн хөрөнгө (2.а+2.б)									
	а/ Үнэт цаас									
	б/ Бусад									
3	НИЙТ ҮЛДЭГДЭЛ (1+2)									

Тайлбар:

†- "Орон сууцны ипотекийн санхүүжилтийн журам"-ын 1.2.1-д заасан зээлийн барьцаанд байгаа орон сууцны зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө

*-Хөрөнгө оруулалтын зорилгоор ашиглах үл хөдлөх хөрөнгө

**-Борлуулах зориулалттай хөрөнгө

***-Борлуулахад бэлэн үнэт цаас

****- Журмын 2.5.12-д заасан тохируулга

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН 2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
20 19 оны 06 сарын 10

ХАВСРАЛТ 4.д.

(тайлан хүлээж авах загвар)

Бүтэц өөрчлөгдсөн актив

/мянган төгрөг/

№	Активын төрөл	Өмнөх сарын үлдэгдэл	Эргэн төлөгдсөн	Шинээр БӨ* ангилалд шилжсэн	Хэвийн ангилалд хэвээр байгаа эсвэл шилжсэн**	Бусад тохируулга***	Тайлант сарын үлдэгдэл
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(7) =(1)-(2)+(3)-(4)+(5)
1	Зээл (Нийт)						
	Хэвийн:						
	Анхаарал хандуулах						
	Чанаргүй зээл (а+б+в)						
	а/ Хэвийн бус						
	б/ Эргэлзээтэй						
	в/ Муу						
2	Үнэт цаас						
3	Авлага болон бусад актив						
4	Бусад						
5	НИЙТ						

*БӨ – Бүтэц өөрчлөгдсөн

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН д.2216
ХУУЛБАР ҮНЭН
Г.Ариунчулуун
2019 оны 08 сарын 16

ХАВСРАЛТ 4.е.

(тайлан хүлээж авах загвар)

ҮНЭТ ЦААСНЫ ҮЛДЭГДЭЛ, ЭРСДЭЛИЙН САН БАЙГУУЛАЛТЫН ЗАДАРГААНЫ ТАЙЛАН

Үнэт цаасны үлдэгдлийн задаргаа

/мянган төгрөг/

Дд	Үнэт цаасны төрөл	ААБҮЦ*		Хугацааны эцэс хүртэлх	Борлуулахад бэлэн	Зээл, Авлага	Охин, Хараат компани, Хамтын өмчлөлд оруулсан хөрөнгө оруулалт	Нийт
		Арилжааны	Бодит үнэ цэнээрх					
1	Үлдэгдэл (1.1+1.2)							
1.1.	Үнэ цэнийн бууралт**-аар тооцсон							
1.2.	Актив ангиллын журмаар тооцсон							
2	Тусгай эрсдэлийн сан (2.1+2.2)							
2.1.	Үнэ цэнийн бууралт**-аар тооцсон							
2.2.	Актив ангиллын журмаар тооцсон (2.2.1+2.2.2+2.2.3)							
2.2.1	Хэвийн:							
2.2.2	Анхаарал хандуулах							
2.2.3	Чанаргүй зээл (а+б+в)							
	а/ Хэвийн бус							
	б/ Эргэлзээтэй							
	в/ Муу							
3	Банкнаас байгуулсан сан							
4	Илүү (+) / Дутуу (-) [(2)-(3)]							

Тайлбар: *- Арилжааны буюу ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэх үнэт цаас; **-Нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын дагуу тооцсон үнэ цэнийн бууралтын дүн.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН: 2216
ХУУЛБАР ҮНЭН

ХАВСРАЛТ 4.ж.

(тайлан хүлээж авах загвар)

/Гарын үсэг/

20 19 оны 06 сарын 10

20 ТОМ ХАМААРАЛТАЙ АКТИВЫН ТАЙЛАН

/мянган төгрөгөөр/

Активын ангилал	Активын ангилал	Активын тоо*	Төлбөр хаснуцагчийн тоо*			Хамааралтай активын үлдэгдэл*	Хамааралтай активт ангилах үндэслэл**			Үүнээс:	Барьцаа хөрөнгийн хэмжээ	Тусгай эрсдлийн сан	ӨХ-д эзлэх хувь
			Нийт.	Үүнээс:						Өөр ангиллаар ангилсан хэсэг***			
				Хуулийн этгээд	Иргэн		1	2	3				
Хамааралтай Актив1			-										
Хамааралтай Актив2			-										
Хамааралтай Актив3			-										
Хамааралтай Актив4			-										
Хамааралтай Актив5			-										
Хамааралтай Актив6			-										
Хамааралтай Актив7			-										
Хамааралтай Актив8			-										
Хамааралтай Актив9			-										
Хамааралтай Актив10			-										
Хамааралтай Актив11			-										
Хамааралтай Актив12			-										
Хамааралтай Актив13			-										
Хамааралтай Актив14			-										
Хамааралтай Актив15			-										
Хамааралтай Актив16			-										
Хамааралтай Актив17			-										
Хамааралтай Актив18			-										
Хамааралтай Актив19			-										
Хамааралтай Актив20			-										
НИЙТ													

Тайлбар: *-Журмын 2.2.2-д үндэслэн тооцсон актив, **- Хамааралтай актив гэж үзсэн голлох 3 үндэслэлийг сонгоно: Журмын 2.2.2.1-ны дагуу бол 1, журмын 2.2.2.2-ны дагуу бол 2, журмын 2.2.2.3-ны дагуу бол 3, журмын 2.2.2.4-ны дагуу бол 4, журмын 2.2.2.5-ын дагуу бол 5-ыг тус тус бичнэ. *** - Журмын 2.2.3-д заасны дагуу.

ХАВСРАЛТ 4.з.

(тайлан хүлээж авах загвар)

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН 2216
ХЭЛТЭН
Гарын үсэг
20 19 оны 06 сарын 10

БАГЦАЛСАН АКТИВЫН ПАРАМЕТР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Дд	Багцын төрөл	Параметрийн тооцоо*			Хамгийн их - Хамгийн бага**						Тооцсон аргачлал***	Хамрах хугацаа		Нийт ажиглалтын тоо (observations)	Мэдээллийн давтамж**** (сар, улирал, хагас жил, жилээр гэх мэт)
		PD	LGD	LIP	PD		LGD		LIP			Эхлэх огноо	Дуусах огноо		
					max	min	max	min	max	min					
1	Орон сууцны...														
2	Жижиглэн...														
3	Төлбөр картын...														
4	Бичил санхүү...														
5	Хэрэглээний ...														
....															
	Гэх мэт...														

Тайлбар: *-тэгээс цаашхи гурван орны нарийвчлалтай

**-Параметрийг тооцох хугацааны туршид тооцож байсан хамгийн их болон хамгийн бага утга

*** - Журмын 3.7.1-д заасан аргачлалаас сонгох (ILM-internal loss experience; MED - Mapping to external data; SLM - Statistical Loss Model)

**** - Жилийн давтамжтай бол 1, хагас жилийн -2, улирлын -3, сарын – 4-ийг тус тус бичнэ.

Бүртгэлийн дугаар 99

МОНГОЛБАНК

ТТН д.2210

ХУУЛБАР ҮНЭН

/Гарын үсэг/

20 19 оны 06 сарын 10

ХАВСРАЛТ 4.и.

(тайлан хүлээж авах загвар)

ЗАСГИЙН ГАЗРААС ОЛГОСОН БАТАЛГАА, БАТЛАН ДААЛТЫН ХАСАГДУУЛГЫГ ТООЦОХ ХҮСНЭГТ

Урт хугацааны

ЗЭРЭГЛЭЛ/ РЕЙТИНГ*	Стандарт энд Пурс	AAA / AA-	A+ / A-	BBB+ / BBB-	BB+ / B-	CCC+- түүнээс бага	РЕЙТИНГГҮЙ
	Фич						
	Муудиз	Aaa/Aa3	A1/A3	Baa1/Baa3	Ba1/B3	Caa1- түүнээс бага	
ХЭТИЙН ХАНДЛАГА*							
ЭЕРЭГ		100%	100%	90%	80%	20%	80%
ТОГТВОРТОЙ		100%	100%	90%	70%	20%	
СӨРӨГ		90%	90%	80%	60%	20%	

Тайлбар:

*- Засгийн газрын рейтингийг 2 болон түүнээс дээш байгууллагаас тогтоосон бол аль доогуур рейтинг болон хэтийн хандлагыг ашиглана.

Богино хугацааны

ЗЭРЭГЛЭЛ/ РЕЙТИНГ*	Стандарт энд Пурс	A-1+	A-1	A-2/A-3	B	C-түүнээс доош	РЕЙТИНГГҮЙ
	Фич	F1+	P-3	F3	B	C-түүнээс доош	
	Муудиз	P-1	P-2	P-3	Prime-түүнээс бага		
Хасагдуулгын хувь		100%	100%	80%	40%	20%	80%

Тайлбар:

*- Засгийн газрын рейтингийг 2 болон түүнээс дээш байгууллагаас тогтоосон бол аль доогуур рейтингийг ашиглана.

Бүртгэлийн дугаар 79
МОНГОЛБАНК
ТТН д.2218
ХУУЛБАР ҮНЭН
/Гарын үсэг/
20 19 оны 05 сарын 10